

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Digitalizace a transparentnost veřejné správy
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tereza Beranová**
Osobní číslo: **E18051**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Téma práce: **Digitalizace a transparentnost veřejné správy**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza digitalizace veřejné správy v kontextu její transparentnosti. Charakterizovat digitalizaci veřejné správy jako aktuálně probíhající proces, definovat silné a slabé stránky s důrazem na oblast transparentnosti. Na tomto základě definovat možnosti, kterými může digitalizace přispět ke zvýšení transparentnosti veřejné správy.

Osnova:

- Vymezení pojmů souvisejících s oblastí výzkumu.
- Charakteristika digitalizace veřejné správy v kontextu její transparentnosti.
- Výzkum digitalizace veřejné správy a určení silných a slabých stránek.
- Vyhodnocení provedeného výzkumu a definování možností zvýšení transparentnosti pomocí digitalizace.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BOKŠA, Michal a kol. *Digitální Česko v digitální Evropě*. Mladá Boleslav: Škoda Auto Vysoká škola, 2019. ISBN 978-80-87042-75-5.
- MATULA, Miloš. *Proměny funkce veřejné správy*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 9788026106869.
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Strategický rámec rozvoje veřejné správy české republiky pro období 2014 - 2020* [online]. 2016 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vystupy-strategickeho-ramce-rozvoje-verejne-spravy.aspx>.
- Nejvyšší kontrolní úřad. *Souhrnná zpráva o digitalizaci veřejné správy v ČR*. [online]. 27.11.2019 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/ostatni-publikace/zprava-o-digitalizaci-verejne-spravy.pdf>.
- VEBER, Jaromír. *Digitalizace ekonomiky a společnosti: výhody, rizika, příležitosti*. Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-554-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Fuka, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **2. června 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. listopadu 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Práci s názvem Digitalizace a transparentnost veřejné správy jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 11. 2021

Tereza Beranová v. r.

PODĚKOVÁNÍ:

Chtěla bych poděkovat Ing. Janu Fukovi, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a odborný dohled nad mou prací. Dále bych chtěla poděkovat osloveným respondentům za poskytnutí rozhovoru do mé práce. Poděkování patří i mé rodině, která mě podporovala při studiu.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na digitalizaci veřejné správy v kontextu její transparentnosti. Práce je rozčleněna do čtyř částí. V první části jsou definovány základní pojmy z oblasti veřejné správy, digitalizace a transparentnosti veřejné správy. V druhé části je vývoj digitalizace vymezen od počátku v České republice až do současnosti. Třetí část je věnována transparentnosti veřejné správy, transparentnosti v kontextu digitalizace veřejné správy a otevřeným datům. Čtvrtá část práce je věnována kvalitativnímu výzkumu, pomocí něhož budou definovány silné a slabé stránky digitalizace v kontextu transparentnosti a v návaznosti na ně budou definovány možnosti digitalizace podporující zvyšování transparentnosti veřejné správy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Digitalizace, transparentnost, veřejná správa

TITLE

Digitization and transparency of public administration

ANNOTATION

The bachelor thesis is focused on the digitization of public administration in the context of its transparency. The thesis is divided into four parts. The first part defines the basic concepts of public administration, digitization and transparency of public administration. In the second part, the development of digitization is defined from the beginning in the Czech Republic to the present. The third part is devoted to the transparency of public administration, transparency in the context of digitization of public administration and open data. The fourth part of the work is devoted to qualitative research, which will define the strengths and weaknesses of digitization in the context of transparency and in connection with them will be defined the possibilities of digitization supporting increasing the transparency of public administration.

KEYWORDS

Digitization, transparency, public administration

OBSAH

SEZNAM TABULEK.....	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK.....	10
ÚVOD.....	11
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	12
1. 1 Vymezení pojmu veřejná správa.....	12
1. 2 Vymezení pojmů digitalizace a transparentnost veřejné správy.....	14
2 DIGITALIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	15
2. 1 Počátky digitalizace veřejné správy.....	16
2. 2 Současný stav digitalizace veřejné správy.....	17
2. 3 Současné cíle v oblasti digitalizace veřejné správy.....	19
2. 4 Výhody a nevýhody digitalizace veřejné správy.....	24
3 TRANSPARENTNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	27
3. 1 Digitalizace v kontextu transparentnosti veřejné správy.....	29
3. 2 Otevřená data.....	31
4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM.....	33
4. 1 Digitalizace veřejné správy jako aktuálně probíhající proces.....	34
4. 2 Silné a slabé stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti.....	34
4. 2. 1 Silné stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti.....	35
4. 2. 2 Slabé stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti.....	41
4. 3 Možnosti digitalizace přispívající ke zvýšení transparentnosti veřejné správy.....	44
4. 3. 1 Projekty digitalizace podporující transparentnost veřejné správy.....	45
4. 3. 2 Design systém.....	46
4. 3. 3 Portál otevřeného kódu.....	46
4. 3. 4 Zapojování místních samospráv do centrálních projektů veřejné správy.....	47
4. 3. 5 Prosazování principu open data u informačních systémů veřejné správy.....	48
4. 3. 6 E-participace.....	48

4. 3. 7 Shrnutí silných, slabých stránek a možností digitalizace v oblasti transparentnosti.....	49
ZÁVĚR.....	52
POUŽITÁ LITERATURA.....	53
PŘÍLOHY.....	60

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Silné a slabé stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti.....35

Tabulka 2 – Možnosti digitalizace přispívající ke zvýšení transparentnosti veřejné správy...44

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
DESI	Index digitální ekonomiky a společnosti (Digital Economy and Society Index)
EU	Evropská unie
G2C	Veřejná správa občanům (Government to Citizens)
G2B	Veřejná správa podnikatelům (Government to Business)
G2NP	Veřejná správa neziskovým organizacím (Government to Non-profit)
G2G	Veřejná správa veřejné správě (Government to Government)
G2E	Veřejná správa zaměstnancům (Government to Employees)
ICT	Informační a komunikační technologie (Information and Communication Technologies)
ISVS	Informační systém veřejné správy
IT	Informační technologie (Information Technology)
NIA	Národní bod pro identifikaci a autentizaci
RVIS	Rada vlády pro informační společnost
Sb.	Sbírka zákonů České republiky
TI	Transparency International

ÚVOD

V první části této práce budou definovány základní pojmy, jako je veřejná správa, digitalizace veřejné správy a transparentnost veřejné správy. Digitalizace veřejné správy bude vymezena od jejího počátku v České republice až do současnosti. Budou zde jmenovány a popsány strategické koncepce Smart Administration a Strategický rámec rozvoje veřejné správy v České republice pro období 2014 až 2020, které se tématu digitalizace veřejné správy věnují. Současný stav digitalizace v České republice v porovnání s ostatními evropskými státy bude zhodnocen pomocí Indexu digitální ekonomiky a společnosti (dále jen DESI). Poté bude prostor věnován současně probíhající strategické koncepci Digitální Česko a budou představeny i její tři dílčí strategie - Česko v digitální Evropě, Informační koncepce České republiky a Digitální ekonomika a společnost. V závěru druhé části budou jmenovány a stručně popsány výhody a nevýhody digitalizace veřejné správy. V třetí části práce bude představen princip transparentnosti a bude vysvětlen jeho význam pro veřejnou správu. Digitalizace v kontextu transparentnosti veřejné správy bude zkoumána na základě analýzy již zmiňovaných strategií. Budou zde zmíněna otevřená data, která jsou důležitým prvkem transparentní veřejné správy. Pomocí kvalitativního výzkumu bude naplněn cíl této bakalářské práce a to analýza digitalizace veřejné správy v kontextu její transparentnosti. Tato analýza bude provedena za pomoci definování silných a slabých stránek digitalizace v kontextu transparentnosti veřejné správy a následné definování možností digitalizace, kterými může být přispíváno k větší transparentnosti veřejné správy. Kvalitativní výzkum bude podložen na analýze strategických dokumentů, která jsou zmíněny výše, dále na dokumentu [Ne]digitální Česko, zákoně č.12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, magazínu eGovernment a usnesení Vlády České republiky. Výsledky této analýzy budou doplněny o poznatky z polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1. 1 Vymezení pojmu veřejná správa

K tomu, aby mohl být co nejpřesněji vymezen pojem veřejná správa, je důležité, aby od sebe byly odděleny pojmy správa a veřejná správa. Zatímco správa v obecném vyjádření zahrnuje činnosti, kterými jsou plněny jak cíle veřejné tak soukromé, veřejná správa je účelně zaměřena na cíle veřejné za přítomnosti a zapojení občanů. Lochmanová označila veřejnou správu jako správní činnosti a úřady, které realizují veřejnou politiku a působí ve veřejném zájmu, a to na úrovni ústřední, regionální i místní (Lochmanová Alena, 2020, s. 14). „*Dnešní pojetí veřejné správy je jako služby nebo governance*“ (Hendrych a kolektiv, 2014, s. 11). V širším slova smyslu může tedy být veřejná správa chápána jako správa veřejných věcí nebo vládnutí, které bude činěno v prospěch občanů, kteří se veřejné správy aktivně účastní (Hendrych a kolektiv, 2014, s. 11). „*Veřejná správa je správa lidské společnosti zorganizované ve stát se státním zřízením*“ (Káňa, Kalousková, 2019, s. 9). Do veřejné správy je zahrnuta správa státu, krajů a obcí, tedy určitého území. Dále je veřejnou správou správa věcí movitých a nemovitých, ke kterým má veřejnost vlastnická práva. Veřejnou správou se rozumí správa veřejných záležitostí, služeb, financí a objektů (Káňa, Kalousková, 2019, s. 10). Význam veřejné správy je také rozdělen do dvou možných pojetí – materiální pojetí a formální pojetí. Materiální pojetí je jednoduše popsáno jako určitý druh činnosti, která je veřejnou správou vykonávána. Formální pojetí je pak soustředěno na soubor jednotlivých institucí veřejné správy, poskytujících veřejné služby (Hendrych a kolektiv, 2014, s. 14-15).

Dále je veřejná správa velmi dobře charakterizována funkcemi, které má. Jsou jimi mocenská funkce, ochranná funkce, organizační funkce, regulační funkce a funkce služby veřejnosti. Právo donucovací, příkazovací a zákazové je mocenskou funkcí veřejné správy. Veřejná správa má veřejnou moc, která byla správě svěřena právním řádem. Veřejná moc je dělena na centrální, která je dále členěna na výkonnou, zákonodárnou a soudní moc, a necentrální, která byla přenesena na úroveň územní samosprávy. Ochrannou funkcí veřejné správy je zajištění vnější ochrana státu a také bezpečnost a ochrana uvnitř státu. Záležitosti občanů jako jsou zdravotní, vzdělávací a jiné služby, organizační struktury jednotlivých institucí a členění územních celků státu je úkolem organizační funkce státu. Další funkcí veřejné správy je funkce regulační, která je jedním ze základních prvků demokratického státu. Touto funkcí je totiž umožněna existence více politických stran a jejich kooperace, a to vše v souladu s ústavním pořádkem a zákony. Poslední funkcí veřejné správy je funkce služeb

veřejnosti, které jsou konány ve veřejném zájmu. Zařazeny jsou zde služby sociální, pečovatelské, finanční a další služby (Káňa, Kalousková, 2019, s. 10-11).

Nositelům veřejné správy je takový právní subjekt, který je odpovědný za stanovený rozsah výkonu určité činnosti. V České republice jsou nositeli veřejné správy stát nebo právnické a fyzické osoby, které se tak staly nositeli na základě ústavy nebo jiného zákona. Nositelům s touto funkcí vznikají jistá práva a povinnosti. Jednoduchým členěním mohou být nositelé veřejné správy rozděleni na státní správu a jiné subjekty, které se staly nositeli na základě zákonné delegace. Typicky jsou to územní samosprávné celky. Pokud je toto jednoduché schéma dále specifikováno, v České republice jsou nositeli veřejné správy: stát, veřejnoprávní korporace, veřejné ústavy a podniky, a fyzické nebo právnické osoby soukromého práva (Hendrych a kolektiv, 2014, s. 133-134).

Vykonavatelem veřejné správy je takový subjekt, který jedná jménem nositele veřejné správy, a nemá tedy svoji vlastní právní subjektivitu. Vykonavatelem může být buď jednotlivá fyzická osoba, nebo celý kolektiv. Typicky je sem zařazena vláda nebo rada kraje. Dalším důležitým vykonavatelem veřejné správy je úřad. V Ústavě je tento pojem napsán pod označením správní úřad. Správními úřady jsou například jednotlivá ministerstva, finanční úřad, Český statistický úřad a jiné (Hendrych a kolektiv, 2014, s. 134-135).

Hlavním orgánem, zodpovědným za úspěšný proces digitalizace veřejné správy v České republice je Ministerstvo vnitra České republiky. Ministerstvem vnitra České republiky je plněna úloha koordinace pro informační a komunikační technologie (dále jen ICT) (Nejvyšší kontrolní úřad, 2019, s. 9). Ministerstvo vnitra České republiky je ústředním orgánem pro výkon státní správy, který byl zřízen podle §12 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. Mezi činnosti patří zajišťování veřejného pořádku, matriční činnost, vydávání občanských a cestovních dokladů, archivní a spisová služba, územní členění státu a územní samospráva, a další. Ministerstvo vnitra České republiky je složeno z jednotlivých sekcí, které jsou vždy zaměřeny na jednu či více dílčích činností. Digitalizace a rozvoj veřejné správy je zajišťován sekcí informačních a komunikačních technologií, konkrétně odbory: Odbor eGovernmentu a odbor Hlavního architekta eGovernmentu (Ministerstvo vnitra České republiky, 2021b). Dalšími orgány, které jsou aktivně zapojeny do procesu digitalizace v České republice, jsou Úřad vlády České republiky, Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky a Rada vlády pro informační společnost (dále jen RVIS) (Ministerstvo vnitra České republiky, 2021b).

1. 2 Vymezení pojmů digitalizace a transparentnost veřejné správy

Digitalizace neboli elektronizace veřejné správy je proces, při kterém jsou převáděny listinné dokumenty veřejné správy do formy elektronické, a zároveň jsou zaváděny nové digitální technologie do činnosti veřejné správy. Tímto procesem může být celkově zlepšena efektivnost a transparentnost veřejné správy (Pavlík, Šimka, Postránecký, Pomahač a kolektiv, 2020, s. 132). Digitalizaci veřejné správy bude blíže věnována následující kapitola práce.

Pojem transparentnost je ve veřejné správě používán pro otevřenost a přístupnost k dokumentům nebo informacím, které jsou poskytovány a zveřejňovány orgány veřejné správy pro širokou veřejnost. *„Zásada otevřenosti, resp. veřejnosti v oblasti veřejného práva v podstatě znamená možnost kohokoli získat informace o tom, jak fungují státní orgány“* (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010).

2 DIGITALIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

„Digitalizace je proces zavádění využívání digitálních technologií v nejrůznějších oblastech výroby i života společnosti“ (PortálDigi, 2020). Pro téma digitalizace veřejné správy je také používán pojem eGovernment. Podle Heekse je eGovernment popsán jako veškeré využití informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě (Mates, Smejkal, 2012, s. 38). Smyslem digitalizace je pomoc občanům v jejich různých životních událostech, poskytování odpovídajících informací a rad, a také elektronických služeb, které jsou veřejným sektorem občanům nabízeny (Pavlík, et al., 2020, s. 132). Za elektronickou službu je označována služba, k níž byla využita informační technologie namísto osobní komunikace tváří v tvář mezi zákazníkem a poskytovatelem veřejné služby (Pomahač, 2013, s. 184 - 185). Podle Národního architektonického plánu Ministerstva vnitra České republiky je posláním eGovernmentu: „Co nejefektivnějším způsobem poskytovat klientům veřejné správy služby, co nejvíce jim usnadňující jak dosažení jejich práv a nároků, tak splnění jejich povinností a závazků ze vztahu k veřejné správě“ (Ministerstvo vnitra České republiky, 2021a). Podle Matese a Smejkala je smyslem eGovernmentu poskytování většího komfortu soukromým subjektům při komunikaci se státem a jinými veřejnými institucemi. I když je cílem veřejné správy poskytování veřejných služeb vnějšímu prostředí, cílem eGovernmentu je zajištění chodu a funkcí i uvnitř veřejné správy. Obecně bude v důsledku digitalizace veřejné správy zvýšena efektivnost procesů a služeb veřejné správy, zvýšena kvalita veřejných služeb a bude také posilována důvěra a transparentnost v činnost veřejných orgánů vůči veřejnosti. Egovernmentem je přispíváno k takzvané dobré správě, především svou transformací z funkce mocenské k funkci společnosti. Za výrazné a dominující výhody digitalizace veřejné správy mohou být považovány časové úspory a menší finanční náklady (Mates, Smejkal, 2012, s. 40 - 42). Orgánem, plnícím koordinační úlohu pro ICT, související s digitalizací veřejné správy a rozvojem eGovernmentu, je Ministerstvo vnitra České republiky. Do roku 2007 byla činnost spravování informačních systémů veřejné správy zastávána Ministerstvem informatiky (Pavlík, et al., 2020, s. 132). EGovernment je možné rozdělit do kategorií podle vazeb mezi jednotlivými komunikačními partnery. Partnery, kteří spolu komunikují, jsou veřejná správa, občané, podnikatelé, neziskové organizace a zaměstnanci veřejné správy. Jedním z komunikační dvojice musí být vždy veřejná správa, partner je pak tvořen subjektem, kterému jsou veřejnou správou poskytovány služby. Je rozlišováno pět kategorií (Veber a kolektiv, 2018, s. 160):

- Veřejná správa občanům (G2C),
- Veřejná správa podnikatelům (G2B),

- Veřejná správa neziskovým organizacím (G2NP),
- Veřejná správa veřejné správě (G2G),
- Veřejná správa zaměstnancům (G2E).

2. 1 Počátky digitalizace veřejné správy

Elektronizace neboli digitalizace veřejné správy započala již v 90. letech 20. století ve většině evropských zemí, ve kterých je rozvoj eGovernmentu jednou z mnoha priorit. Nejdůležitějšími příčinami, na jejichž základě byla vyvolána potřeba k elektronizaci služeb veřejné správy, jsou bezpochyby neustále se rozvíjející ICT. Jejich využíváním tak mohou být služby více přiblíženy občanům. Dále jimi může být usnadněna práce jak občanům, tak i úředníkům pracujícím ve veřejných službách. Mezi další důvody, které jsou zahrnuty pro zavedení digitalizace, patří hodnocení celkové úrovně veřejné správy a spokojenosti klientů s jejím výkonem. Určitá míra rozvoje a také kvalita veřejné správy je ukázána právě díky tomuto hodnocení. V České republice byl počátek digitalizace spojený hlavně s elektronizací základních informačních systémů, které byly veřejnou správou využívány. Dálkovým přístupem pro úřady veřejné správy bylo umožněno použití dat z těchto systémů a případné provádění změn v datech (Pavlík, et al., 2020, s. 132).

Prvním strategickým dokumentem, který se zabýval digitalizací veřejné správy, byl dokument Smart Administration – Efektivní veřejná správa a přátelské služby. Strategie Smart Administration byla zpracována Ministerstvem vnitra České republiky na období mezi lety 2007 až 2013. Hlavními cíli dokumentu bylo zefektivnění činnosti úřadů, snížení finančních nákladů na chod administrativních činností, přiblížení služeb veřejné správy co nejvíce občanům, tím zvýšit i jejich dostupnost a kvalitu, a také zajistit transparentnost ve výkonu veřejné správy (Nejvyšší kontrolní úřad, 2019, s. 9). Toho mělo být docíleno pomocí následujících vybraných bodů. Důležitými body bylo především zajištění odpovídajícího využívání ICT, umožnění přístupu občanům k údajům v centrálních registrech veřejné správy, které bylo potřeba vytvořit tak, aby bylo možné i sdílení dat mezi jednotlivými orgány veřejné správy, a toto sdílení bylo maximálně bezpečné. Zajištění právního rámce, zrovnoprávňujícího listinnou formu s elektronickou formou dokumentů a formulářů veřejné správy, bylo klíčové k dosažení cílů, spojených s digitalizací veřejné správy. Veřejná správa taktéž měla získat vlastní síť kontaktních míst, kde by bylo možné z jednoho místa provádět různá podání úřadům veřejné správy, a naopak by zde byly získávány dostupné údaje z centrálních registrů a evidencí. Prostor zde byl udělen i samotným klientům veřejných služeb, kterým tímto bylo dáno právo podílet se na hodnocení kvality veřejné správy, a dát tak najevo svou spokojenost

či nespokojenost s veřejnými službami (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010). Během tohoto období se povedlo spustit významné projekty, mezi které patří například kontaktní místa Czech POINT, zavedení datových schránek nebo spuštění některých registrů. Smart Administration ale nevznikla jako dokument, kterým měly být zastřešeny a řešeny všechny nedostatky veřejné správy jako celku (Nejvyšší kontrolní úřad 2019, s. 10).

Proto byl v roce 2014 schválen navazující strategický dokument pod názvem Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR (Česká republika) pro období 2014 až 2020. Jedním z hlavních cílů tohoto dokumentu bylo obstarání zvýšení dostupnosti veřejné správy a zajištění s využitím nástrojů eGovernmentu vyšší transparentnosti veřejné správy. Tímto bodem mělo být docíleno tzv. přátelské a dostupné veřejné správy. Přátelskou a dostupnou veřejnou správou je rozuměna taková správa, kterou bude zajištěna vyšší míra využívání služeb eGovernmentu a využívání těchto služeb bude pro občany co nejvíce srozumitelné. K naplnění tohoto cíle byly opět určeny další specifické aktivity. Mezi ně patří – dobudování a zajištění dalšího fungování eGovernmentu, realizace a dobudování projektů komunikačních a informačních systémů veřejné správy, zajištění s tím související bezpečnosti v kybernetickém prostoru a prosazování principu open data. Princip open data, neboli princip otevřených dat, je klíčový pro budování eGovernmentu a také transparentnost veřejné správy. S tímto Strategickým rámcem rozvoje veřejné správy je úzce spjat i dokument, vydaný v roce 2015, Strategie rozvoje ICT služeb ve veřejné správě. Tímto strategickým rámcem bylo upozorněno především na některé nedostatky, které byly součástí strategického dokumentu pro období 2014 až 2020. Prvním možným nedostatkem, na který bylo dokumentem poukázáno, byla například neexistence zastřešujícího centrálního orgánu, kterým by byly udávány standardy pro řízení rozvoje ICT ve veřejné správě. Dalším nedostatkem byla spatřena i nepřítomnost jednotných pravidel pro nákupy produktů a služeb v oblasti ICT, a nepřítomnost pravidel při určování investičních záměrů (Nejvyšší kontrolní úřad, 2019, s. 10-11).

2. 2 Současný stav digitalizace veřejné správy

Česká republika je v oblasti digitalizace dlouhodobě řazena mezi méně rozvinuté členské státy EU (dále jen Evropská unie). V žebříčku hodnocení digitalizace veřejné správy a služeb v EU za rok 2018 není Česká republika umístěna příliš dobře. Z celkových 28 členských států se Česká republika umístila až na 22. místě. V hodnocení využívání e-slужeb veřejné správy je pak umístěna až na 27. místě z 28. členských států. Pokud by se Česká republika měla v hodnocení zlepšit, neměla by být její pozornost soustředěna pouze na dotažení se ke zbytku EU, ale měla by zde být snaha zaměřit se na cílové uživatele veřejných služeb, jako jsou fyzické a právnické osoby, tak i na poskytovatele veřejných služeb, jako je stát, úřady

a samotní úředníci. Mělo by být také zmíněno, že aby byla digitalizace úspěšná, nemusí vždy dojít k úplnému převedení všech úkonů do elektronické formy, ale pokud je převedena kvalitně pouze část úkonů do digitální formy, může se celý proces stát efektivnějším (Bokša, et al., 2019, s. 13). Další fakt, kterým je poukázáno na slabší rozvinutost digitalizace veřejné správy, je výsledné hodnocení a doporučení Rady Evropské unie, vydané 20. května 2020, které bylo reakcí k národnímu programu reforem Česka na rok 2020. Za pozitivní může být považováno splnění cíle pokrytí širokopásmým internetovým připojením. Avšak i tento bod má své nedostatky a jedním z nich je fakt, že mobilní širokopásmé připojení je v České republice ve srovnání s jinými členskými státy stále příliš drahé, a hrozí zde možné vyloučení sociálních skupin nebo celých regionů ze spotřeby (Rada Evropské unie, 2020, str. 5). Za příčinu nedostatečného pokrytí vysokorychlostním mobilním připojením může být považována nízká poptávka po službách mobilního připojení. Nízká poptávka je dávana za vinu příliš vysokým cenám těchto služeb, věkem nebo nedostatečným vzděláním v oblasti digitálních technologií občanů České republiky (Hendrych, 2020). Z hodnocení také vyplývá, že iniciativa českých orgánů dále se rozvíjet a přicházet s novými nápady v oblasti digitálních technologií a projektů, je považována Radou Evropské unie za kladnou. Figurující překážkou se zde staly nepostačující dovednosti aktérů (Rada Evropské unie, 2020, s. 5).

Celková výkonnost a efektivita veřejné správy České republiky je ve srovnání s členskými státy EU podprůměrná. Problematickou je především oblast profesionality veřejné správy, transparentnost veřejné správy a také počínání si v boji s korupcí. Pro kontrolu korupce a boj proti korupci bylo Radou Evropské unie navrženo přijmout protikorupční zákony, jako je například zákon o lobbingu nebo zákon o ochraně oznamovatelů. Naopak dobře si veřejný sektor vede v informování obyvatelstva o navrhování nových politik. Ke zlepšení efektivity by podle Rady Evropské unie mělo vést lepší strategické plánování. Pro roky 2020 a 2021 bylo České republice EU doporučeno v oblasti digitalizace zapracovat na poskytování digitálních dovedností. V tomto přístupu je viděna budoucnost na podporu zaměstnanosti na trhu práce ČR. Dále bylo také doporučeno investovat do zlepšení vysokokapacitní digitální infrastruktury, jak už bylo zmíněno v předešlých bodech (Rada Evropské unie, 2020, s. 7).

Důležitým ukazatelem, kterým je zjišťován aktuální stav digitalizace České republiky, je DESI index. DESI je používán pro sledování digitálního výkonu celé EU i jednotlivých členských států. Je možné na něm velmi dobře sledovat pokrok v jednotlivých letech. DESI je složen z pěti částí: konektivita, lidský kapitál, využívání internetových služeb, integrace digitálních technologií a digitální veřejné služby. I když se Česká republika v hodnocení pro rok 2020 zlepšila oproti předchozím rokům, je umístěna až v druhé polovině žebříčku členských států, a také za průměrným výsledkem celé EU. Podprůměrné je počínání České

republiky v části konektivity, využívání lidských zdrojů a digitálních veřejných služeb. Právě v hodnocení digitálních veřejných služeb se Česká republika nachází až na 22. místě, což je daleko za průměrem Evropské unie. Pro lepší představu je dostačující fakt, že pouze polovinou občanů České republiky jsou podávány úřední formuláře elektronickou formou. Druhou polovinou občanů je preferována písemná forma, i když je zde možnost elektronického podání. Pro možné zlepšení této části by proto bylo významné, zaměřit se na zvýšení počtu uživatelů elektronických veřejných služeb. Česká republika je blízko výsledkům EU v části lidského kapitálu, a dobré až nadprůměrné je počínání v části integrace digitálních technologií. V hodnocení integrace digitálních technologií je Česká republika zařazena na 9. místě, a to především zásluhou on-line obchodování malých a středních podniků. K další podpoře tohoto bodu byl v České republice dán prostor podpurným krokům ve strategii Digitální Česko (Evropská komise, 2020).

2. 3 Současné cíle v oblasti digitalizace veřejné správy

Digitální Česko je koncepce, která byla vytvořena tak, aby v ní byly obsaženy oblasti, které jsou nezbytné pro to, aby mohla v České republice úspěšně proběhnout digitalizace. Navazuje už na předchozí dokumenty, které se týkaly digitalizace v České republice, a je rozšiřujícím dokumentem těchto koncepcí. Koordinačním a řídicím orgánem pro koncepci Digitální Česko je RVIS, která bylo touto funkcí pověřena 3. října 2018 na základě usnesení vlády České republiky č. 629 k programu Digitální Česko a návrhu změn Statutu Rady vlády pro informační společnost. RVIS je zastřešujícím orgánem dalších čtyřech výkonných výborů. Struktura celé koncepce Digitálního Česka je kopírována strukturou těchto výborů. Výbory RVIS jsou tedy: Výkonný výbor Česko v digitální Evropě, Výkonný výbor pro Informační koncepci České republiky, Výkonný výbor pro Digitální ekonomiku a společnost a navíc ještě Výkonný výbor pro horizontální spolupráci. Aby mohly výbory komunikovat a dále spolupracovat s Radou vlády pro veřejnou správu, je zde ještě zřízen Společný řídicí výbor pro eGovernment a služby informační společnosti ve veřejné správě (Rada vlády pro informační společnost, 2021).

Digitální Česko je složeno ze tří hlavních strategií. Důvodem, proč byla koncepce rozdělena do tří dílčích strategií, je především spojitost a soudržnost s dříve platnou legislativou EU a České republiky (Rada vlády pro informační společnost, 2021). Dílčími strategiemi jsou:

- Česko v digitální Evropě,
- Informační koncepce České republiky,
- Digitální ekonomika a společnost.

Česko v digitální Evropě je koncepce, která byla vytvořena vládou Českou republiky, aby bylo její pomocí cíleno na jednotný digitální trh v Evropě. „*Jednotný digitální trh podporuje hospodářství, snižuje environmentální dopad a zlepšuje kvalitu života prostřednictvím elektronického obchodu a elektronické veřejné správy*“ (Evropský parlament, 2020). Jednotný digitální trh je koncepcí EU. Protože je Česká republika členskou zemí EU, je předpokládáno, že by měla být do této aktivity též zapojena. Zastřešujícím dokumentem pro oblast jednotného digitálního trhu je iniciativa Digitální agenda pro Evropu, která patří do strategie Evropa 2020 a navazuje na Lisabonskou strategii. Právě tato iniciativa je brána jako stěžejní při používání ICT v oblasti veřejné správy. Za hlavní pozitiva jednotného digitálního trhu jsou považovány přístupnější informace, zvýšení efektivity, snížení nákladů na jednotlivé úkony a také určité ulehčení pro životní prostředí (Evropský parlament, 2020). Legislativní změny, které byly EU v oblasti veřejné správy připraveny, Česká republika poté plánuje aplikovat do českého eGovernmentu, a využije k tomu dílčí cíle Informační koncepce ČR (Úřad vlády České republiky, 2021). Touto strategií jsou kladeny dva hlavní cíle a těmi jsou:

- Institucionální zajištění koordinace a financování implementace koncepce,
- Zajištění komunikace o aktuálních tématech a příležitostech v digitální agendě EU.

První cíl je zaměřen na zapojení České republiky do vyjednávání a prosazování dílčích cílů veřejné správy na evropské úrovni. Veřejná správa a její inovace by se neměly zakládat pouze na reakci nebo na stejných inovativních programech, jaké mají ostatní evropské státy, ale veřejná správa České republiky by též měla přicházet se svými nápady a inovacemi, které se budou podílet na tvorbě agendy digitálního trhu Evropy. V České republice je na koordinaci prosazování zájmů státu zaměřeno Oddělení koordinace digitální agendy, které patří pod úřad vlády. Za klíčové z hlediska digitalizace veřejné správy je považována myšlenka vytvoření fungující kontaktní sítě skrz státní správu. V praxi to znamená, že ústřední orgány budou nuceny pověřit jednoho svého zaměstnance, který bude kontaktní osobou pro agendu na evropské úrovni. Další myšlenkou je zapojení České republiky do vyjednávání na úrovni EU, pomocí vládního zmocněnce pro digitalizaci a IT (Informační technologie). Tento zmocněnec nebude zastávat pouze roli vyjednavče a reprezentanta České republiky, ale stane se také národním ředitelem pro oblast digitalizace. V případě druhého cíle by měla být Česká republika zaměřena na prosazování a přijetí evropské legislativy v oblasti digitální agendy. Tímto krokem by měly být přinášeny výhody jak pro firmy, tak i pro občany. Brány jsou zde v potaz i dopady aplikace a dalšího vývoje nových technologií na společnost, především na kulturu, a také etickou stránku společnosti. Dopady digitální agendy jsou pozorovatelné i na ekonomickém trhu, trhu práce, anebo v oblasti vzdělávání. K tomu, aby Česká republika mohla být zapojena

do jednotného digitálního trhu, bude potřeba zapojení co největšího počtu aktérů. Mezi nimi jsou zařazeni čeští občané, firmy, zástupci na komunální úrovni, zástupci z akademického prostředí a v neposlední řadě neziskový sektor (Úřad vlády České republiky, 2018).

Druhou strategií Digitálního Česka je Informační koncepce České republiky. Informační koncepce České republiky vznikla na základě zmocnění podle § 5 a odst. 1 zákona 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy (Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy). Touto informační koncepcí by měly být závazně řízeny všechny státní orgány a orgány územních samosprávných celků. Je zaměřena na rozvoj informačních systémů veřejné správy, a tím se snaží podporovat oblast eGovernmentu, a vývoj takových informačních systémů, které budou vhodné pro využití ve veřejné správě. Změny v oblasti eGovernmentu, které byly touto koncepcí navrženy, nesmí být v žádném případě v rozporu s fungováním a strukturou obecné veřejné správy, protože byly vytvořeny tak, aby veřejnou správu podpořily a měly na ní pozitivní dopad (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018). Strategie je složena z dílčích cílů a těmi jsou:

- Uživatelsky přívětivé a efektivní on-line služby pro občany a firmy,
- Digitálně přívětivá legislativa,
- Rozvoj prostředí podporujícího digitální technologie v oblasti eGovernmentu,
- Zvýšení kapacit a kompetencí zaměstnanců ve veřejné správě,
- Efektivní a centrálně koordinované ICT veřejné správy,
- Efektivní a pružný digitální úřad.

Služby, patřící do prvního cíle, jsou zaměřeny především na obsluhu koncových uživatelů veřejnosti, jako jsou občané České republiky, podniky a podnikatelé, a také cizinci, kteří na území České republiky trvale pobývají, a jsou rovněž známy pod pojmem front – office. Privátní sektor je zde zastoupen, aby zabezpečil ICT služby pro veřejnou správu. Služby, které jsou koncepcí vymezeny, jsou rozděleny do tří skupin podle bližšího zaměření poskytovaných služeb. První skupinou jsou služby informační, které jsou, jak už z názvu vyplývá, soustředěny na poskytování základních informací a znalostí veřejnosti. Na poskytování individuálních a osobnějších informací je zaměřena druhá skupina, a to interaktivní služby. Třetí skupinou jsou pak transakční služby, kterými jsou zastřešeny všechny typy podání, získání potvrzení úřadu, doručení rozhodnutí úřadu, nebo rezervace vhodného data a času pro osobní konzultace. Cíl uživatelsky přívětivé a efektivní on-line služby pro občany a firmy se zároveň snaží o to, aby byly tyto tři skupiny co nejvíce propojeny v jeden celek, na jenom místě v on-line prostředí, nebo přímo na úřadě. Pomocí druhého cíle je řečeno, že k tomu, aby mohlo dojít ke zlepšení

v oblasti služeb eGovernmentu, musí být zajištěna správná legislativní úprava, a to jak současná, tak i budoucí. Podklady pro legislativu, týkající se digitalizace, jsou tvořeny na úrovni státu, ale zároveň koncepce čerpá i z legislativy EU. Hlavní prioritou pro tvorbu takové právní úpravy je bezpochyby podpora rozvoje moderních technologií. Třetí cíl se snaží o vybudování digitálního prostředí, kterým bude celkově podporována společnost České republiky v digitální transformaci. Současně je zde snaha o to, aby byl rozvoj digitálního prostředí podporován občany České republiky. Jedná se tedy o prospěšný cíl, který je výhodný pro obě strany. K tomu, aby byla Česká republika na takové úrovni, na které by byla schopna konkurovat ostatním evropským zemím, je potřeba zajistit rozvoj vysokorychlostních sítí, a především dosah vysokorychlostního internetu. Zásadní prioritou čtvrtého cíle informační koncepce je zvýšení kompetencí pracovníků, pracujících ve veřejné správě. Důležitým prvkem je, aby zde byly zastoupeny soukromé firmy, zajišťující ICT služby pro veřejný sektor. Je taktéž upozorňováno na to, aby zde nedocházelo k úplné závislosti veřejného sektoru na soukromých poskytovatelích ICT služeb, ale veřejný sektor by měl mít i své odborníky, kteří budou tuto oblast zabezpečovat. Tomu má být pomoheno právě zvýšením jejich kompetencí. Po úřadech je požadována odpovědnost a také porozumění službám, které poskytují. Proto jsou požadavky na množství a kvalitu ICT zaměstnanců poměrně vysoké. Pátý cíl informační koncepce je ve srovnání s ostatními cíli chápán jako časově dlouhodobější proces, protože je zaměřen na celkové řízení a správné postupování při realizaci informační koncepce České republiky. Šestým cílem je řečeno, že k tomu, aby bylo fungování dostatečné, musí dojít ke změně vnitřního chodu úřadu především adaptací na elektronizaci určitých úkonů. Na inovaci veřejných služeb pomocí ICT má nárok, hned vedle zákazníka, i úředník, který inovaci využije k podpoření jeho výkonu práce a zefektivnění pracovního procesu, především tím, že úředníkům pomůže s administrativou (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018).

Třetí strategií koncepce Digitálního Česka je Digitální ekonomika a společnost. Strategický dokument Digitální ekonomika a společnost je cílený na koordinaci agend veřejné správy. Dílčí cíle dokumentu jsou reakcí na situaci stále se vyvíjejících technologií a rozšiřování digitalizovaných úkonů. Nejedná se tedy o digitalizaci pouze jedné oblasti života, ale dochází ke změnám ve všech oblastech života člověka. Tím tato koncepce vede k celospolečenské změně. Digitalizace je tématem 21. století nejen na území České republiky nebo EU, ale tématem celosvětovým, protože zde můžeme sledovat provázanost digitální ekonomiky s mezinárodními trhy, jako jsou například Spojené státy americké, Čína a jiné. Víze a hlavní cíl strategického dokumentu Digitální ekonomika a společnost je nejlépe vystižen výrokem: „*Česká republika odstraní překážky a vytvoří předpoklady zajišťující dlouhodobou prosperitu společnosti v prostředí globální digitální revoluce*“ (Ministerstvo průmyslu

a obchodu České republiky, 2018, s. 3). Proto, aby mohl být tento cíl naplněn, musí být vytvořen podle dokumentu funkční právní, finanční a institucionální rámec. Tímto rámcem tak bude předcházeno možným nežádoucím dopadům digitální transformace na celou společnost a zároveň bude poskytována určitá konkurenceschopnost (Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2018). Dílčími cíli této strategie jsou:

- Efektivní systém přímé i nepřímé podpory výzkumu, vývoje a inovací,
- Zralost a připravenost sektorů ekonomiky na digitální transformaci,
- Připravenost občanů na změny trhu práce, vzdělávání a rozvoj digitálních dovedností,
- Podpora konektivity a infrastruktury digitální ekonomiky a společnosti,
- Zajištění bezpečnosti a důvěry v prostředí digitální ekonomiky a společnosti,
- Legislativa podporující všechny aspekty digitální ekonomiky a společnosti,
- Optimální systém financování digitální ekonomiky a společnosti,
- Institucionální zajištění centrální koordinace politik na podporu digitální ekonomiky a společnosti.

První bod je zaměřený na výběr nových kroků v oblasti digitalizace, tak aby docházelo k propojení technologického výzkumu s vývojem společnosti. Česká republika se nebude zaměřovat pouze na aktuální potřeby, ale také bude dávat prostor pro budoucí výzvy, kam budou moci být zařazeny projekty, jako jsou inteligentní dopravní systémy, vývoj nanomateriálů nebo kyberbezpečnost. Z druhého cíle vyplývá, že k růstu přidané hodnoty produktu, zvýšení životní úrovně, celospolečenského blahobytu by podle tohoto kroku měla přispívat konkurenceschopnost, modernizace ekonomiky a také rozvoj podnikání. Digitalizací společnosti je propojováno mnoho oblastí, jako je oblast ekonomiky, průmyslu, zdravotnictví, IT, kultury, sociálních služeb a veřejné správy. Klíčovým prvkem třetího cíle jsou digitální dovednosti. Je to schopnost občanů orientovat se v digitálním prostředí a schopnost s tímto digitálním prostředím pracovat. Digitální dovednosti by měly přispívat k vytváření trhu práce, který bude moderní a bude od účastníků požadovat vysoké standardy. Třetím bodem je také poukázáno na problematiku negativních dopadů digitalizace a nadměrného užívání moderních technologií. Mohou tak zde vznikat menšinové skupiny lidí, ať už závislých na digitalizaci, nebo naopak těch, kteří nemají zájem nebo možnost digitální inovace využívat. Využíváním prvků digitalizace, jako je umělá inteligence, robotizace či automatizace určitých úkonů je pozměněn trh práce. Z jednoho pohledu je práce lidí nahrazována umělou inteligencí nebo roboty, a tito lidé pak přicházejí o své zaměstnání. Z druhého pohledu jsou zde vytvářena nová

pracovní místa, spojená s obsluhou a servisem technologií. Dochází zde tedy k strukturálním změnám trhu práce. Důležité pro tento krok je, aby docházelo k modernizaci prvotního vzdělávání, rekvalifikaci a podpoře dalšího vzdělávání. Pro splnění čtvrtého cíle je potřeba dodržení jistých předpokladů. Hlavním předpokladem pro efektivní fungování digitálních služeb, je jejich dostupnost na kterémkoliv místě a kdykoliv. K tomu je potřebné zajištění vysokorychlostního pokrytí internetem. K podpoře důvěry v digitalizaci, kterou se zabývá pátý bod strategie, je potřeba, aby byla zajištěna bezpečnost pohybu v on-line prostředí. Do této kategorie patří ochrana proti kybernetickým útokům, ochrana soukromí, a také ochrana osobních údajů. Internetová ochrana by měla být zajištěna pro všechny sektory digitální ekonomiky i pro jednotlivé uživatele v řadách občanů. Státem mohou být určité kroky v bezpečném pohybu na internetu podpořeny například formou vzdělávání a výchovy už od školního věku, nebo pomocí informativních kampaní pro širokou veřejnost. Dalšími opatřeními, které jsou státem prováděny, je regulace legislativní formou, nebo zabezpečení technické ochrany. Šestým bodem, týkajícím se legislativy, je kladen důraz na fakt, že k zajištění právní jistoty občanů podniká stát legislativní a regulativní kroky. Pro digitální politiku může být právní úprava buď přínosem a podporou, ale také určitou překážkou. Nové právní úpravy, podporující digitální ekonomiku, by neměly být v rozporu s již platnými právními předpisy a také by neměly být v kolizi s etickými a morálními principy daného státu. Novou legislativou by měly být reflektovány stále se vyvíjející a nové technologie. K tomu, aby se mohla digitální ekonomika stále rozvíjet, by měl být zajištěn dlouhodobě udržitelný způsob jejího financování. Proto je otázka optimálního financování obsažena samostatně v sedmém bodu strategie. Na financování digitální ekonomiky se z velké části podílí EU se svými evropskými strukturálními a investičními fondy. Pomocí osmého dílčího cíle, by veškeré aktivity v oblasti digitální ekonomiky měly být efektivně koordinovány a financovány skrze celou veřejnou správu a státní správu. K tomu má posloužit správná komunikace a zjednodušené úkony mezi jednotlivými institucemi veřejné a státní správy. Důležitým prvkem je zpětná vazba, která může celému procesu pomoci se zlepšovat a správně fungovat do budoucna (Ministerstvo obchodu a průmyslu České republiky, 2018).

2. 4 Výhody a nevýhody digitalizace veřejné správy

Přínosy digitalizace mohou být jak komplexní nebo dílčí. Stejně tak se může být digitalizace přínosná pro jednotlivce, skupiny občanů, instituce nebo celou společnost. Záleží totiž na tom, jak k tomu bude daným subjektem přistupováno. Ze strany jednotlivce totiž bude projeven zájem o digitalizaci a její využití až tehdy, když mu z toho bude plynout určitý užitek.

Interakce občana se subjektem veřejné správy může být určitým způsobem zajištěna i bez nutnosti fyzické přítomnosti občana jako klienta na úřadě. Takováto komunikace může být pro občana příznivá především úsporou z časového hlediska. Mezi takovou komunikaci může být zařazena e-mailová komunikace či částečné vyřízení požadavku, dokladu, průkazu atd. v online prostředí. Občan se pak s předvyplněnými podklady dostaví na úřad, kde budou jeho doklady nebo požadavky v krátké době vyřízeny. Pokud je ze strany občana preferováno jednání formou fyzické návštěvy úřadu, může být i tak díky digitalizaci jeho čas ušetřen tím, že bude jeho termín návštěvy úřadu domluven předem, například na webových stránkách. Tím je zajištěno jak zefektivnění činnosti úřadu, tak i zamezení nadměrné kumulace osob na jednom místě, protože zde nebude docházet ke tvorbě front. Tyto předešlé kroky jsou řazeny mezi externí činnosti veřejné správy, které jsou už podle názvu svými aktivitami směřovány k občanům, podnikatelům, neziskovým organizacím atd., a jejich cílem je pomocí digitalizace přiblížit veřejné služby občanům (Veber a kolektiv, 2018, s. 161).

Za praktický příklad efektivně fungující, ale i klientsky přátelské veřejné správy může být považován projekt Odboru strategického rozvoje a koordinace veřejné správy Ministerstva vnitra České republiky, který byl vydán v roce 2020 v návaznosti na Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020. Projekt byl nazván Úřad 21. století. Projekt je zaměřen na modernizaci úřadů veřejné správy s využitím prvků digitalizace, ale zároveň je zde kladem důraz i na zachování lidského faktoru a přívětivosti ve veřejné správě. Hlavním prvkem tohoto projektu je princip once-only („pouze jednou“), který je propojen s již fungujícím Portálem občana. Cílem tohoto spojení je dát klientovi možnost vyřízení více záležitostí z jednoho úřadu, které by bylo zajištěno díky sdílení dat mezi jednotlivými institucemi veřejné správy. Úřad 21. století by podle tohoto dokumentu měl mít tyto vlastnosti: být otevřený, digitální se snahou o sdílení dat a vyvíjení aplikací, transparentní, přívětivý, využívající moderní technologie, moderně komunikující, sledující trendy, zavádějící inovativní řešení, mající moderní řízení úřadu, mající profesionální odborně vzdělané zaměstnance, moderně vybavený, zapojující veřejnost jako svého partnera, společensky odpovědný, udržitelný a orientovaný na klienta (Ministerstvo vnitra České republiky, 2020, s. 52).

Podle Matuly je spolu s virtualitou veřejné správy přinášen negativní vliv na společenskou efektivnost (Matula, 2017, s. 167). Nevýhodou je fakt, že proces digitalizace může velmi často probíhat nezávisle na zájmu nebo nezájmu určité skupiny obyvatel, nebo i jednotlivých občanů. V České republice jsou mezi takové skupiny řazeni obyvatelé staršího věku, nebo sem patří i sociálně slabší rodiny. Tyto skupiny často nemají umožněn přístup k technologiím, které jsou pro digitální komunikaci potřebné, nebo k internetu. Mohou to být ale i chybějící dovednosti či vzdělání, které je nutným prvkem k zacházení s moderními

technologemi. Pro tyto skupiny nebo jedince by nadále měla být zajištěna síť kontaktních míst veřejné správy (Veber a kolektiv, 2018, s. 162-163).

S digitalizací je zvyšována závislost na internetovém připojení. Tato závislost může být chápána jako slabé místo v procesu digitalizace, protože kdyby došlo k případnému narušení internetového spojení, mohlo by být bezpochyby ohroženo fungování celé společnosti. Dalším problémem, kterého si nelze nepovšimnout, je případné narušení kybernetické bezpečnosti systému veřejné správy. Pokud by takové narušení nastalo, může velmi lehce dojít k zneužití údajů veřejných subjektů, podniků a i jednotlivých občanů České republiky třetí stranou. Třetí stranou, kterou je systém narušen, může být buď organizovaná skupina daného nebo i cizího státu, nebo i jednotlivec, mající zájem o data a informace. Do zájmu státu by tedy měla být zahrnuta spolupráce a provázanost se soukromými podniky, protože narušení bezpečnosti soukromého subjektu by mohlo být vedeno až k ohrožení bezpečnosti státu. Veřejnou správou by mělo být při pořizování ICT produktů a služeb na zajišťování kybernetické bezpečnosti postupováno podle doporučení expertů v této oblasti. Klíčový je i fakt, že maximální bezpečnost by měla být zajištěna i pro dodavatele ICT služeb, kterým jsou ICT služby dále poskytovány pro veřejnou správu. Zároveň by mělo být veřejnou správou dbáno na poučení zaměstnanců veřejné správy o možných hrozbách narušení kybernetické bezpečnosti při výkonu jejich rutinní práce na počítači. Z analýz, které byly pro tuto oblast vypracovány, totiž vyplývá, že téměř v devadesáti pěti procentech dochází k narušení kybernetické bezpečnosti v důsledku zaváhání člověka. Je zde tedy zřetelné, že i v tomto procesu digitalizace hraje nemalou roli lidský faktor (Bokša, et al., 2019, s. 157-158).

3 TRANSPARENTNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

Pod principem transparentnosti veřejné správy je rozuměna průhlednost, dostatečná informovanost a s tím i související veřejná kontrola správy věcí veřejných (Kolman, 2012, s. 39). Transparentnost a otevřenost správy je obecně vnímána jako důležitý prvek a nezbytná součást demokracie. „*Transparentnost je základním principem dobře fungující veřejné správy, je přímým nástrojem kontroly a je také nástrojem pro potlačování korupce veřejné moci. Bez respektování principu otevřenosti by veřejná správa nemohla plnit svou základní funkci – sloužit občanům*“ (Veřejný ochránce práv, 2009). Princip transparentnosti a s tím související právo na informace je v České republice obsaženo v Listině základních práv a svobod v článku č. 17, druhého oddílu hlavy druhé, podle kterého je zaručena svoboda projevu a je zaručeno právo na informace. Cenzura je nepřipustná a státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti v podmínkách stanovených zákonem. Článkem č. 35, druhého oddílu hlavy druhé Listiny základních práv a svobod je každému dáno právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů (Listina základních práv a svobod, 2019). Právními předpisy, kterými je obsažen princip transparentnosti, je zákon číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákon číslo 123/1998 Sb., o informacích o životním prostředí (Kolman, 2012, s. 39). Pro oblast transparentnosti informací a práv na informace je také důležitá myšlenka Igora Němce, tehdejšího předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů, který tvrdí, že ochrana osobních údajů by neměla být brána jako něco, čím by nám mělo být bráněno v právu na poskytování a přijímání informací (Veřejný ochránce práv, 2009). Z politického hlediska může být na právo na informace pohlíženo jako na důležitý prvek demokratického státu, díky kterému je občanovi umožněno podílet se na veřejném životě. Jinými slovy může být řečeno, že pokud se má občan nějakým způsobem podílet svým politickým rozhodnutím na chodu státu, měly by mu k tomu být poskytnuty odpovídající informace (Kolman, 2013, s. 39). Principem transparentnosti jsou ovlivněny základní principy práce a úkolů ve veřejné správě. Transparentností je odkazováno na veřejné orgány, které jsou tímto principem zavázány k informovanosti občanů o jejich činnosti. Transparentnost je orgány veřejné správy zajištěna právem ze strany občana na informace, informovaností o fázích a pokroku řízení, přístupem ke spisům a právem na informování a vhodných nápravných prostředcích (Pepaj, 2018, s. 61-62). Princip transparentnosti je ve veřejné správě kontrolním prvkem, kterým je zasahováno proti nesprávnému úřednímu postupu a korupci, a zároveň je tímto principem chráněn veřejný zájem a chráněna práva občanů (Pepaj, 2018, s. 61).

Princip transparentnosti je základní prvkem a právní normou, která je dále v Evropské unii přenášena do dalších právních norem a doporučení (Pepaj, 2018, s. 62). V dodatku k doporučení Výboru ministrů z roku 2007, určeným členskými státy o dobré správě, je zmíněn princip transparentnosti. Principu transparentnosti je zde vymezen desátý článek první sekce o principech dobré správy, kde jsou obsaženy tyto čtyři body:

- Veřejnými orgány je jednáno v souladu se zásadou transparentnosti.
- Veřejnými orgány je zajištěno, aby byly soukromé osoby informovány vhodnými prostředky o jejich jednání a rozhodnutích, a také aby byly zveřejňovány úřední dokumenty.
- Veřejnými orgány by též mělo být respektováno právo na přístup k úředním dokumentům podle pravidel o ochraně osobních údajů.
- Zásadě transparentnosti nepodléhají tajné informace, chráněné zákonem (Council of Europe, 2007, s. 9).

Transparentnost je jednou z pěti zásad veřejné služby Evropského kodexu řádné správní praxe, který byl vydán v gesci Evropského veřejného ochránce práv a kterým se mají řídit úředníci v EU. Podle této zásady jsou úředníci zavázáni dodržovat následující: „*Úředníci jsou ochotni vysvětlit svou práci a odůvodnit své jednání. Vedou vlastní záznamy a vítají veřejné přezkoumání svého jednání, včetně kontroly toho, zda dodržují tyto zásady veřejné služby*“ (Evropský veřejný ochránce práv, 2002, s. 10). Podle Evropského kodexu řádné správní praxe mají být úředníkem též poskytnuty příslušníkům veřejnosti informace, o které bylo z jejich strany zažádáno. Tyto informace by měly být poskytnuty srozumitelnou a zřetelnou formou. V případě, že informace nemůže být poskytnuta, se úředník odkazuje na zmíněný kodex a žadateli bude vysvětleno, proč nemůže být informace poskytnuta. Dále pokud není úředník kompetentní osobou pro poskytnutí informace, odkáže žadatele na jinou odpovědnou a kompetentní instituci (Evropský veřejný ochránce práv, 2002).

Otevřenost je zastřešujícím konceptem nebo filozofií, která se vyznačuje důrazem na transparentnost a spolupráci a je základem dnešního pojetí světa. Otevřenost je v prostředí veřejné správy členěna na otevřenost právní a otevřenost technickou. Právní otevřeností je mířeno na zákonnost získávání dat, uvedení možností sdílení dat, možnosti dalšího šíření a využití těchto dat. Zjednodušeně řečeno jde o odstranění legislativních bariér pro zpřístupňování informací veřejné správy. Zároveň je dbáno na ochranu osobních údajů, ochranu informací spojených s bezpečností státu a ochranu autorských práv. Technickou otevřeností je zabezpečeno odstraňování technických překážek, které vznikají publikací a využitím otevřených dat. Tyto technické překážky jsou odstraňovány pomocí standardizace otevřených

formátů, doprovodnými dokumenty, zajištěním kvality a dostupnosti, a daným způsobem dohledávání publikovaných dat. (Chocholatý, 2020, s. 42-43). Otevřenost veřejné správy je podle Karla Černína popsána jako možnost ze strany úřadu nahlížet do úředních dokumentů, nebo si pořizovat jejich kopie. Přístup k těmto dokumentům je omezen pouze tehdy, byla by narušena ochrana osobních údajů, nebo pokud by se jednalo o utajované informace. Úřadem by měl být dodržován spisový pořádek, aby byly dokumenty snadno dohledatelné. Za poskytnutí dokumentů nebo informací může být úřadem účtován poplatek, který je úřadem určen do takové výše, aby výše poplatku nebyla omezující a nebránila klientovi informaci požadovat. Úřadem jsou též zveřejněny kontaktní údaje úřadu, a to na úřední desce, internetových stránkách a také na všech dokumentech (Černín, 2019, s. 137).

3. 1 Digitalizace v kontextu transparentnosti veřejné správy

Transparentností veřejné správy je ovlivňován proces reformy veřejné správy, efektivnost veřejné správy a schopnost reagovat. Tyto zmiňované principy jsou součástí konceptu „dobrá správa“. *„Vhodná digitalizace umožní odstranit nadbytečnou a neodůvodnitelnou administrativní zátěž občanů, usnadní interní procesy veřejné správy a zároveň výrazně zvýší transparentnost veřejné správy“* (Egovernment, 2019, s. 15). Transparentnost veřejné správy je udržována za pomoci nových informačních a komunikačních technologií. Vyšší úroveň transparentnosti a otevřenému přístupu k informacím je dosahována za využití modernizace, automatizace a digitalizace veřejné správy (Pepaj, 2018, s. 61).

První zmínku o zvyšování transparentnosti veřejné správy nástroji digitalizace veřejné správy v České republice je možné nalézt v strategii Smart Administration pro období mezi lety 2007 až 2015. Zde je v části úvodního slova řečeno Zdeňkem Zajíčkem, tehdejším náměstkem ministra vnitra pro veřejnou správu, informatiku, legislativu a archivnictví, že záměrem vlády je využití elektronické komunikace se zaměřením na vytvoření sítě univerzálních kontaktních míst pro občany a také vznik základních registrů veřejné správy. Tímto účelem bude zvýšena efektivita a transparentnost veřejné správy. Ve strategii Smart Administration je jako příklad služeb eGovernmentu uveden Portál veřejné správy, který byl spuštěn v roce 2004. Portálem veřejné správy měla být posílena transparentnost veřejné správy a důvěra ve veřejnou správu, především nástroji zjednodušení administrativy, usnadnění komunikace občana nebo podnikatele s veřejnou správou a zajištění dálkové výměny informací. V dokumentu Smart Administration jsou také zmíněny dva strategické cíle, jejichž obsahem je transparentnost veřejné správy. Těmito strategickými cíli je též navrženo, jakými kroky má být na transparentnost směřováno. Racionalizace administrativních procedur tak, aby byla zajištěna jejich větší efektivita a transparentnost, je specifickým cílem, kterým bude naplňován

strategický cíl zkvalitnění tvorby a implementace politik. Druhým strategickým cílem je zefektivnění činnosti úřadů veřejné správy, snížení finančních nároků na chod administrativy a zajištění transparentního výkonu veřejné správy. Toho má být dosaženo pomocí umožnění bezpečného sdílení dat orgány veřejné moci a zároveň je zde kladen důraz na oprávněný přístup občanů k údajům vedených v těchto registrech. Dále je důležité, aby byla prosazována opatření pro boj s korupcí a mělo by být nastaveno takové prostředí, ve kterém by byly minimalizovány příležitosti ke korupci. Zároveň by mělo docházet k prosazování eGovernmentu a vybudování sítě kontaktních míst veřejné správy Czech POINT (Ministerstvo vnitra České republiky, 2010).

Druhým strategickým dokumentem, ve kterém je zmíněna transparentnost veřejné správy v kontextu digitalizace, je Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020. Globálním cílem pro tuto strategii bylo určeno zvýšení kvality, efektivity a transparentnosti veřejné správy. Zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu bylo jmenováno třetím strategickým cílem. K tomu, aby byl tento cíl naplněn, by mělo dojít k dobudování funkčního rámce eGovernmentu. Oblasti transparentnosti je v dobudování eGovernmentu věnováno rozšíření a propojení datového fondu veřejné správy a jeho efektivní a bezpečné využívání dle jednotlivých agend i na principu otevřených dat. To by mělo být založeno na principu sdílení dat, které už byly jednou získány. Tím bude naplněn účel přístupnosti pro další subjekty k dalšímu využití. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

Nejaktuálnějším strategickým dokumentem, ve kterém je propojeno téma digitalizace a transparentnost veřejné správy, je Informační koncepce České republiky. Jak již bylo zmíněno v předchozí části, Informační koncepce České republiky je jedním ze tří pilířů strategie Digitální Česko. Informační koncepcí České republiky jsou převzaty principy eGovernmentu EU, které vyplývají z Akčního plánu EU pro eGovernment na období 2016-2020. Čtvrtým principem, který tedy Česká republika přebírá, je princip otevřenosti a transparentnosti. V popisu tohoto principu je řečeno, že orgány veřejné správy mezi sebou mají sdílet informace a data. Dále má být orgány veřejné správy umožněn přístup občanům a podnikům, tak aby jimi mohly být kontrolovány osobní údaje a případně mohly být tyto údaje opravovány. Uživatelům veřejné správy musí být také umožněn přístup ke sledování správních procesů, které se jich dotýkají. Do poskytování veřejných služeb by měly být podle tohoto principu zapojeny zúčastněné strany, mezi nimiž mohou být jmenovány podniky, výzkumné týmy pracovníků a neziskové organizace, a s těmito subjekty by měla být zajištěna spolupráce. Zbylé dva pilíře strategické koncepce Digitální Česko se tématu transparentnosti veřejné správy spojené s její digitalizací nevěnují (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018).

3. 2 Otevřená data

S transparentností veřejné správy jsou velmi úzce spjata otevřená data. „*Otevřená data představují výstup poskytovaný veřejnou správou jako nástroj informování různých zájemců o veřejném dění v podobě statistik, rozpočtů, přehledů, databází, atd.*“ (Veber a kolektiv, 2018, s. 162). Hlavním cílem otevřených dat je použití a zhodnocování dat a jsou významným prostředkem k posilování transparentnosti veřejné správy, otevřenému vládnutí a otevřené společnosti. Možnostmi využití může být prezentace dat, zpřístupnění dat a podpora transparentnosti široké veřejnosti. (Chocholatý, 2020, s. 44- 46). Otevřená data neboli Open data jsou v České republice upravena zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. „*Otevřenými daty se pro účely tohoto zákona rozumí informace zveřejňované způsobem umožňujícím dálkový přístup v otevřeném a strojově čitelném formátu, jejichž způsob ani účel následného využití není omezen a které jsou evidovány v národním katalogu veřejných dat*“ (Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím). Otevřená data musí splňovat podmínky, mezi které je zařazena přístupnost v datových souborech ve strojově čitelném a otevřeném formátu v úplném a aktuálním rozsahu. Dále by neměla být limitována žádnými podmínkami pro nakládání s nimi. V Národním katalogu otevřených dat, kde jsou evidována, by měly být obsaženy i přímé odkazy na datové soubory. Open data jsou zveřejňována na internetu, tak aby byla využitelná dalšími uživateli, a v případě, že bude uveden zdroj a autor, kterým byla data vytvořena, mohou být tato data dále i sdílena. Otevřená data jsou určena i pro využívání třetí stranou, kterou často bývají vývojáři. Dostupné informace jsou jimi dále použity k vytvoření statistik, tvorbě mobilních aplikací anebo webových stránek, které pak slouží k předání informací občanům, a těmi pak mohou být nadále využívány. Tím je zajištěna kontrola veřejné správy, a je tím také umožněna participace občanů na veřejném dění. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2020, s. 8-9). Otevřená data by dále měla být zveřejňována podle zásad Mezinárodní charty otevřených dat. Zásadami jsou:

- Otevřenost jako standart,

Jedná se o automatické zveřejňování veškerých dat. Neplatí to však pro data osobní, data chráněná z bezpečnostních důvodů, data chráněná autorskými právy, či data chráněná zákonem.

- Včasnost a ucelenost dat,

Zde je kladen důraz na relevantní data. Takzvaně data, která by měla být poskytnuta včasně, uceleně, v původní nemoifikované podobě a ve vysoké kvalitě.

- Přístupnost a použitelnost,

Strojová čitelnost dat, snadná dostupnost, poskytování zdarma na základě otevřených licencí.

- Srovnatelnost a interoperabilita,

Je to zajištění snadného vzájemného srovnání a interoperability dat. Interoperabilitou je rozuměna vzájemná spolupráce a vzájemné poskytování služeb, tak aby byl celý proces co nejvíce efektivní. Zároveň je nutné dodržování odsouhlasených datových standardů.

- Zaměření na zlepšení vládnutí a zapojení občanů,

Dochází zde k zvyšování transparentnosti veřejné správy a zapojování občanů do věcí veřejných.

- Zaměření na inkluzivní rozvoj a inovace.

Jehož cílem je přínos výhod všem uživatelům, veřejnému sektoru, privátnímu sektoru a celé společnosti (Chocholatý, 2020, s. 42)

Hlavním cílem, který je Ministerstvem vnitra České republiky určený pro oblast otevřených dat, je zabezpečení spolupráce mezi jednotlivými institucemi a úřady veřejné správy, a pověření osoby nebo skupiny osob, která bude otevřená data zveřejňovat (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016, s. 44). Subjekty veřejné správy, které jsou povinny zveřejňovat datové sady, se řídí doporučeními a standardy podle nařízení vlády č. 425/2016 Sb., o seznamu informací zveřejňovaných jako otevřená data (Nařízení vlády č. 425/2016 Sb.). Mezi subjekty, které otevřená data poskytují, patří jednotlivá ministerstva, kraje, statutární města, obce a další úřady veřejné správy jako je například Český úřad zeměměřický a katastrální nebo Český statistický úřad (Nejvyšší kontrolní úřad, 2019, s. 12).

Národní katalog otevřených dat, který v roce 2015 uvedlo Ministerstvo vnitra České republiky do provozu za účelem zveřejňování otevřených dat, však neobsahuje více než padesát procent datových sad, které by zde měly být zveřejněny. Většina z dat, která je zde k nalezení, je tvořena katastrálními mapami. Katastrální mapy jsou z hlediska poskytování informací nedostatečné, protože si pomocí nich není možné udělat obrázek, zda je veřejná správa správně fungující. Ve druhé třetině roku 2019 bylo na Národním katalogu otevřených dat zveřejněno pouze dvanáct datových sad z dvaceti čtyř povinně zveřejňovaných datových sad. Bylo by tedy potřebné, aby zde přibýly datové sady, obsahující přímo informace z oblastí fungování veřejné správy (Nejvyšší kontrolní úřad, 2019, s. 8).

4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM

Pro účely naplnění cíle této práce byl zvolen kvalitativní výzkum. Jednoznačná definice kvalitativního výzkumu je velmi těžce vymežitelná, protože za kvalitativní výzkum může být považován jakýkoliv přístup, který nevyužívá statistické či matematické metody. Proto bude pro naše účely použito vymezení pojmu Janem Hendlem. *„Kvalitativní výzkum používá induktivní formy vědeckých metod, hloubkové studium jednotlivých případů, nejrůznější formy rozhovorů a kvalitativní pozorování. Cílem je získat popis zvláštností případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa. Kvalitativní výzkum je orientován na explorování a probíhá nejčastěji v přirozených podmínkách sociálního prostředí. Plán výzkumu má pružný charakter. To znamená, že plán výzkumu se z daného základu, rozvíjí, proměňuje a přizpůsobuje podle okolností a získaných výsledků“* (Hendl, 2005, s. 63).

Cílem práce je výzkum digitalizace jako aktuálně probíhajícího procesu s důrazem na oblast transparentnosti. Na tomto základě budou definovány možnosti, kterými může digitalizace přispět ke zvýšení transparentnosti veřejné správy. Pro kvalitativní výzkum této práce byly metodami získávání dat zvoleny – sběr dokumentů, kterými je tvořen podklad studie a ten je následně doplněn informacemi, které byly opatřeny metodou dotazování. Sbíranými dokumenty jsou strategické koncepce, týkající se digitalizace veřejné správy, vládní dokumenty, zákony a dokumenty, vytvořené neziskovými organizacemi. Z těchto dokumentů byly čerpány informace, které jsou přímo související s digitalizací veřejné správy v kontextu její transparentnosti. Metoda dotazování byla provedena formou polostrukturovaného rozhovoru s odborníky z praxe na téma digitalizace veřejné správy a transparentnost veřejné správy. Polostrukturovaný rozhovor na téma digitalizace veřejné správy je zobrazen v Příloze A, a polostrukturovaný rozhovor na téma transparentnost veřejné správy je zobrazen v Příloze B. Odborníci z praxe byly osloveni e-mailovou korespondencí a požádáni o rozhovor, který by probíhal formou on-line hovoru. Po předchozí domluvě byly provedeny dva polostrukturované rozhovory se zástupcem z Odboru hlavního architekta Ministerstva vnitra České republiky na téma digitalizace veřejné správy, a to v dubnu a říjnu 2021. Respondent si nepřál být jmenován, a tak bude pro účely práce označován jako Odborník 1. Další polostrukturovaný rozhovor byl proveden po předchozí domluvě v říjnu 2021 se zástupce Odboru eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky. Pro účely této práce bude tento zástupce označován jako Odborník 2. Polostrukturovaný rozhovor na téma transparentnost veřejné správy byl, opět po předchozí domluvě e-mailovou korespondencí, proveden v dubnu 2021 se zástupcem z organizace Transparency International (dále jen TI). Ten bude pro účely práce označován jako Odborník 3.

4. 1 Digitalizace veřejné správy jako aktuálně probíhající proces

Digitalizace veřejné správy je proces, který aktuálně probíhá. Vývoj tohoto procesu byl zpracován v druhé části této práce. V druhé části bylo také zmiňováno, že proces digitalizace veřejné správy v České republice v jistých oblastech zaostává. Česká republika také zaostává v hodnocení digitalizace veřejné správy za ostatními evropskými státy. Konkrétně se podle hodnocení DESI umístila na 22. místě z dvaceti osmi hodnocených států EU. Jelikož byla problematika hodnocení digitalizace DESI indexem podrobně popsána v druhé části práce a zmiňována zde byla i místa, ve kterých česká digitalizace zaostává a ve kterých je prostor ke zlepšení, bude nyní zmíněno vyjádření Odborníka 1. Podle něj je Česká republika DESI indexem částečně podceňována. Důvodem je fakt, že některá evropská hodnocení, jako je například DESI index, neumí dobře vyhodnotit a zahrnout projekty, které má český eGovernment pro oblast digitalizace. Například neumí dobře zahrnout a zhodnotit Národní katalog otevřených dat a Portál občana. K tomu, aby se i tak Česká republika mohla zlepšovat v procesu digitalizace veřejné správy, a aby byl tento proces urychlen, byla odborníkem navržena možnost úpravy legislativy. Bylo zmíněno, že problémem je zdlouhavost celého procesu soutěžení projektu digitalizace. Takovýto proces se řídí podle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, který je stěžejním právním předpisem definujícím jednotlivá řešení tvorby, stavby a soutěže projektů. U větších veřejných zakázek, kterými jsou právě zakázky týkající se digitalizace veřejné správy, trvá celý proces minimálně šest měsíců, někdy téměř i dva roky. Digitalizace je závislá na vývoji moderních informačních a komunikačních technologií, které se vyvíjejí poměrně rychlým tempem. Příliš zdlouhavým soutěžením zakázky tak může docházet k pomalé reakci na aktuální vývoj a trendy v komunikačních a informačních technologiích, a na současné potřeby v digitalizaci. Podle něj by měla být pro účely digitalizace zakotvena možnost agilnosti a možnost vytváření prototypů různých řešení. Tím by mohl být celý proces digitalizace urychlen.

4. 2 Silné a slabé stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti

Na základě názoru dotazovaných odborníků a analýzy dokumentů Digitální ekonomika a společnost, Informační koncepce ČR, Česko v digitální Evropě a [Ne]digitální Česko, zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, odborného magazínu Egovernment, a usnesení Vlády České republiky byly definovány silné a slabé stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti. Za silné stránky byly označeny zákon č. 12/2020 Sb., zákon č. 261/2021 Sb., Katalog služeb, podmínky a nástroje digitalizace veřejné správy a vliv činnosti neziskových organizací na digitalizaci a transparentnost veřejné správy. Nedostatečně zveřejňovaná otevřená data a fungování zadávání veřejných zakázek bylo

označeno odborníky za slabou stránku digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti. Dále byly odborníky zmíněny další slabé stránky digitalizace veřejné správy, které nemají přímou spojitost s transparentností veřejné správy, ale odborníky jsou označeny za problematické a bránící dynamičtějšímu vývoji digitalizace veřejné správy v České republice. Vybrané silné a slabé stránky jsou zobrazeny níže v Tabulce 1 a budou blíže definovány v následujících podkapitolách.

Tabulka 1 – Silné a slabé stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti

Silné stránky	Slabé stránky
Zákon č. 12/2020 Sb., zákon č. 261/2021 Sb. a Katalog služeb	Nedostatečně zveřejňovaná otevřená data
Podmínky a nástroje digitalizace veřejné správy	Fungování zadávání veřejných zakázek
Vliv činnosti neziskových organizací na digitalizaci a transparentnost veřejné správy	Finanční a kapacitní ocenění
	Chybějící centrální autorita pro oblast digitalizace veřejné správy
	Institucionální rozdrobenost

Zdroj dat: autor

4. 2. 1 Silné stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti

Zákon č. 12/2020 Sb., zákon č. 261/2021 Sb. a Katalog služeb

Za silnou stránku může být považována legislativní úprava práv na digitální služby. K 1. 2. 2020 byla započata účinnost zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů. Zákon o právu na digitální služby je naplněním základních principů digitalizace veřejné správy (Zákon č. 12/2020 Sb). Veřejná správa je díky němu více klientsky orientována a je více zaměřena na občana (Egovernment, 2019, s. 15). Tento zákon se stal klíčovým posunem pro fyzické a právnické osoby, kterým tímto zákonem vznikla práva na poskytnutí digitálních služeb ze strany orgánů veřejné moci. První stranou, která je v zákoně zmiňována, je uživatel služby (fyzická nebo právnická osoba), kterému je v tomto případě poskytnuto právo na digitální úkon. Digitálním úkonem je rozuměna taková činnost, která je směřována vůči veřejnému orgánu a tento úkon je uveden v elektronické podobě v Katalogu služeb. Druhou stranou je pak orgán veřejné moci, kterým je v rámci jeho agendy a služeb, uvedených v Katalogu služeb, poskytnuta služba uživateli. Zároveň je v zákoně vymezeno právo na informace v souvislosti s poskytováním digitálních služeb. Uživatel služby tímto získává přístup k informacím, kterou jsou o něm vedeny v základních registrech a agendových informačních systémech. Vykonavateli veřejné moci je k tomu uložena povinnost umožnit

uživateli přístup k takovýmto datům. Zároveň je uživateli orgánem veřejné moci poskytnuta možnost být informován o končící platnosti svých osobních dokladů, kterými jsou například občanský průkaz, řidičský průkaz, atd. Digitální služby, poskytované orgány veřejné moci, by měly být podle tohoto zákona dány k dispozici uživateli v otevřeném a strojově čitelném formátu (Zákon č. 12/2020 Sb.).

Podle Odborníka 1 je zákon č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci, stejně jako zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů považován za silnou stránku digitalizace veřejné správy. Zákonem č. 261/2021 Sb. jsou dále pozměňovány a rozvíjeny změny v elektronizaci veřejné správy. Nejen že je jím odvoláváno na zákon o právu na digitální služby, ale jsou jím vydefinovány nové prvky, týkající se transparentnosti veřejné správy. Příkladem je způsob, jakým je psána legislativa informačních systémů veřejné správy o přístupu k informacím. Zjednodušeně to znamená způsob psaní základních údajů do zákonů. S těmito daty může být dále pracováno a musí být vždy přístupnými pro uživatele veřejných služeb, tedy občany. Díky tomuto mechanismu jsou občané informováni, kde jsou jejich data uložena a s jakými dalšími systémy jsou propojena. Tímto zákonem jsou tedy dále rozvíjeny myšlenky a mechanismy, které jsou obsaženy v registru práv a povinností. Zákonem č. 12/2020 Sb. byly postaveny, nebo lépe sjednoceny základy týkající se digitalizace veřejné správy, zákonem č. 261/2021 Sb. je na tyto základy navazováno a dochází k většímu efektivitě a transparentnosti v práci s daty veřejné správy.

Jak již bylo zmíněno výše, v návaznosti na zákon č. 12/2020 Sb. vznikl Katalog služeb veřejné správy. Katalogem služeb je nahrazena evidence služeb, která byla podávána na žádost klienta. Hlavním cílem katalogu služeb veřejné správy, který je uveden v Metodice detailního popisu služby veřejné správy, je přehledné informování klienta o všech službách veřejné správy, které jsou pro něj v danou chvíli dostupné. Druhým cílem Katalogu služeb veřejné správy je stanovit plán digitalizace na podporu rozvoje e-governmentu. Toho by mělo být dosaženo pomocí evidence služeb veřejné správy. Pro klienta budou vytvořeny detailní popisy jednotlivých služeb veřejné správy tak, aby si byl klient z těchto popisů schopen zjistit, jak a kde může svůj požadavek vyřídit. Tyto detailní popisy by pak měly být vytvořeny jasně a srozumitelně pro klienta. V metodice je pro tvůrce detailních popisů připraven návod, jak toho má být docíleno. Jako příklad může být uvedeno psaní co nejobyčejnější češtinou, psaní věcně, uvádění praktických příkladů a podobně. Detailní popisy budou klientům zpřístupněny na několika místech. Prvním a nejdůležitějším místem, kde budou zobrazeny, je Portál veřejné správy. Detailní popisy budou dále poskytovány obcím a krajům, protože i územní

samosprávné celky jsou poskytovateli veřejných služeb, a tudíž jim bude umožněno, aby mohly detailní popisy přebírat. Dalším způsobem budou detailní popisy publikovány jako otevřená data dalším zájemcům, například tvůrcům mobilních aplikací. Vytváření detailních popisů služeb, které jsou poskytovány orgány veřejné správy, je zajištěno z důvodu povinnosti, která vyplynula ze zavedení zákona č. 12/2020 Sb. o právu na digitální služby a o změně některých zákonů. Ze zákona č. 12/2020 Sb. také vyplývá povinnost vytvořit detailní popisy služeb veřejné správy do 1. února roku 2021 (Ministerstvo vnitra České republiky, 2020). Společně s přípravou Katalogu služeb měl být do 1. února 2021 Ministerstvem vnitra předložen ke schválení i Harmonogram a technické způsoby provedení digitalizace služeb veřejné správy na období 2021 – 2025 (Redakce ISVS.CZ, 2021). Harmonogram byl předložen v neúplné podobě a byl schválen v nejzazším možném termínu dne 1. února 2021 usnesením vlády České republiky č. 84. K dokončení harmonogramu bylo prodlouženo časové období do 15. září 2021 a do tohoto termínu má být předložen vládě aktualizovaný harmonogram 1. místopředsedou vlády a ministrem vnitra (Vláda České republiky, 2021). I Katalog služeb veřejné správy nebyl do 1. února 2021 dopracován a hotových je pouze 35 % agend, se kterými pak dále pracuje Harmonogram (Redakce ISVS.CZ).

Na vliv Katalogu služeb na digitalizaci veřejné správy byl dotazován Odborník 1. Podle něj je Katalog služeb využitelný jako znalostní báze, zda některé služby mohou být digitalizovány či nemohou a jaké k tomu mají vznikat akční programy. Katalog služeb podle jeho slov není všespásný. Katalog je určitě dobrou pomůckou a dobrým nástrojem, ale samostatné řízení by nemělo být ponecháno Katalogu služeb, ale mělo by být ponecháno na útvarech veřejné správy, kterými bude Katalog služeb využit pouze jako nástroj digitalizace, na které musí být ze strany útvaru dále pracováno. Ze strany organizací zde musí být viditelná vnitřní motivace k tomu, aby Katalog využily. Pokud by tato motivace chyběla, Katalog služeb by tak byl pouze nástrojem planých slibů. Vnitřní motivací by podle odborníka měla být satisfakce uživatele veřejné služby. Úředníkem nebo jiným činitelem veřejné správy by mělo být na službu pohlíženo očima uživatele, jako klienta veřejné správy. K takovéto vnitřní motivaci je podle zástupce Odboru hlavního architekta eGovernmentu potřebná správně naladěná organizační struktura a správně naladěný tým.

Podmínky a nástroje digitalizace veřejné správy

Podle Odborníka 2 jsou první silnou stránkou podmínky, které Česká republika pro digitalizaci veřejné správy má. Obecně je Česká republika velmi kladně nakloněna k digitalizaci veřejné správy. Je to vyplývající i podle vysoké míry využívání digitálních nástrojů např. v rámci elektronického bankovníctví a nakupování a podobně. Tyto nástroje

mohou být využity veřejnou správou. Jako aktuální příklad může být uvedena implementace bankovní identity. Bankovní identita může být uživatelem využívána jak k přístupu k bankovním službám, tak pro přístup ke službám státu – typicky pro přihlášení do Portálu občana. Odborníkem 2 je tato sepnutost a ochota spolupracovat se soukromým sektorem hodnocena velmi pozitivně a může být proto označena za silnou stránku.

Pozitivně jsou Odborníkem 2 hodnoceny nástroje, které Česká republika má ve srovnání s Evropou. Za nejvyšší výhodu je jím považována nejzákladnější infrastruktura digitalizace ve formě základních registrů a datových schránek, jejíž fungování začalo v České republice velmi brzy. Základní registry byly v České republice spuštěny 1. července roku 2012. K tomuto data byly spuštěny tyto čtyři registry: registr obyvatel, registr osob (právnických a podnikajících fyzických osob), registr územní identifikace, adres a nemovitostí a registr práv a povinností (Úřad pro ochranu osobních údajů, 2012). K 5. listopadu roku 2021 bylo od spuštění základních registrů provedeno 3 526 743 020 transakcí a od začátku roku 2021 bylo provedeno 632 999 926 transakcí (Správa základních registrů, 2021). Na tento fakt je poukazováno i odborníkem 1, pro kterého jsou tato čísla velmi uspokojivá. Datové schránky byly stejně jako základní registry spuštěny 1. července roku 2012 pod záštitou Ministerstva vnitra České republiky, které plní funkci správce. Provozní funkce je naplňována Českou poštou. K 31. říjnu 2021 bylo zřízeno 1 387 477 datových schránek a odesláno 929 063 439 zpráv (Česká pošta, S. P., 2021). Velmi brzké spuštění těchto projektů je Odborníkem 2 hodnoceno kladně, protože základní registry jsou datovým základem veškerých digitálních služeb. Zároveň jsou základní registry zárodkem tzv. propojeného datového fondu, jehož konečným cílem je usnadnění komunikace občana se státem. Data tak nemusí být vždy občanem dokládána, ale státem mohou být žádána u jiných institucí veřejné správy, nebo mohou být vyhledána v právě zmiňovaných registrech.

Vliv činnosti neziskových organizací na digitalizaci a transparentnost veřejné správy

V dílčím strategickém dokumentu Digitální ekonomika a společnost, je Česká republika v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu Česká republika připravována na digitální transformaci. Modernizace ekonomiky, rozvoje podnikání a konkurenceschopnosti má být podle cíle číslo 2 této strategie dosaženo pomocí podpory optimální digitální transformace komerčního, neziskového i veřejného sektoru ve všech odvětvích společenského života (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018). Spolupráce mezi orgány veřejné správy a neziskovými organizacemi je zmíněna v obecných principech pro naplňování cílů Informační koncepce České republiky, konkrétně v principu číslo 4, kterým je řešena oblast otevřenosti

a transparentnosti veřejné správy. V tomto bodě je uvedeno, že orgány veřejné správy mezi sebou mají sdílet informace a data, a musí do koncipování služeb zapojit zúčastněné strany (jednou z nich jsou neziskové organizace) a spolupracovat s nimi (Ministerstvo vnitra České republiky, 2018). Pro zajištění komunikace o aktuálních tématech a příležitostech v digitální agendě EU, což je druhý cíl koncepce Česko v digitální Evropě, bude Českou republikou usilováno o co největší množství zapojení českých firem, občanů, aktérů na komunální úrovni a akademického a neziskového sektoru do konzultačního procesu ohledně témat a možných návrhů pro oblast jednotného digitálního trhu. K tomu by se měla stát nápomocnou platforma, spojující zástupce těchto výše jmenovaných aktérů, kteří jsou aktivně zapojeni do procesu digitalizace nebo jsou tímto procesem přímo ovlivněni (Úřad vlády České republiky, 2018). V České republice je o téma digitalizace veřejné správy a transparentnosti veřejné správy projeven zájem mnohými neziskovými nebo nevládními organizacemi. První z nich, která bude zmíněna, je mezinárodní nevládní protikorupční organizace TI. Tato organizace je zastoupena i v České republice a její pobočka zde funguje od roku 1998. Hlavním tématem, kterému se TI věnuje, je boj proti korupci (Transparency International, 2021). Ve shrnutí priorit a témat, které byly TI vymezeny pro období na roky 2020 a 2021, je prioritou otevřeného vládnutí a podpory občanské společnosti. Touto prioritou má být poskytnut koncept otevřenosti vládnutí, státní a veřejné správě, nástroji transparentního sdílení informací. Z této myšlenky je dále vyvozeno, že pokud bude státní a veřejnou správou správně implementován výše uvedený princip při zapojení aktivity občanské společnosti, může docházet k dalšímu zefektivňování a zlepšování stavu veřejné správy. Pro období 2020 až 2021 se stala jedním z témat otevřená data. Svobodě přístupu k informacím je vyjádřena ze strany TI nejvyšší možná podpora. Ze strany TI je po veřejné správě požadována co největší transparentnost a zároveň je vyžadována podpora státu ke zveřejňování všech typů dat (Transparency International, 2020). Druhou jmenovanou organizací je nezisková organizace Otevřená společnost. Nezisková organizace Otevřená společnost byla založena v roce 1999 a organizace je zapsána v rejstříku Obecně prospěšných společností. Právo na informace, je jedním z témat, kterému je v této organizaci věnován velký prostor. Činností týmu odborníků v organizaci tak vzniká spousta odborných a věcných článků, týkajících se celkové kultury otevřenosti veřejné správy a využívání digitálních technologií při práci s informacemi (Otevřená společnost, 2021). Další aktivitou neziskové organizace Otevřená společnost je soutěž Otevřeno x Zavřeno. Soutěž může být vnímána i jako určitý motivační prvek pro zúčastněné, kterým mohou být zúčastnění oceněni za svou snahu či vedení ke zlepšení v oblasti otevřenosti veřejné správy. Proběhlo celkem 15. ročníků této soutěže a to mezi lety 2003 až 2017. Do soutěže se bylo možné zapojit s činem, který byl přínosem nebo naopak přítěží otevřenosti veřejné správy. Hodnotícími prvky zde byly kvalita přístupu

k informacím, účast na rozhodování, svoboda projevu a otevřená data. Cena pak byla udělována klasickým úřadům; firmám, jejichž činnost byla zodpovědná státu či kraji; obcím; veřejným nemocnicím; školám; výzkumným institucím; profesním komorám; zdravotním pojišťovnám; nestátním organizacím; neziskovým organizacím; jednotlivcům a skupinám politiků. Vítězství v této soutěži bylo vyhodnoceno na základě hlasování odborné poroty a také veřejnosti (Otevřená společnost, 2017). Poslední organizace, která byla pro účely této práce vybrána, je Rekonstrukce státu. Rekonstrukce státu je projektem nevládních neziskových organizací, firem, právníků a politiků. Do tohoto projektu je celkově zapojeno dvanáct členských organizací, mezi které patří Hlídač státu, Frank Bold, nebo například již výše zmiňovaná Otevřená společnost. Členy výkonného týmu Rekonstrukce státu jsou připravovány podklady či návrhy zákonů pro politiky, organizovány kampaně na protikorupční témata, nebo jsou jimi vypracovávány odborné články na vybrané problematiky. Rekonstrukcí státu je také lobbováno v oblastech digitalizace státu a efektivního přístupu k informacím. Pro téma této práce je to určitě Zpráva o plnění vládních slibů v oblasti digitalizace, pojmenovaná [Ne]Digitální Česko. Tímto dokumentem je reagováno na prohlášení vlády v oblasti digitalizace a na celou strategii Digitální Česko. V dokumentu jsou jmenovány současné nedostatky v procesu digitalizace a následně jsou zde uvedena i doporučení, směřující k nápravě těchto nedostatků (Rekonstrukce státu, 2021).

Na základě výše uvedeného byli dotázáni jak Odborník 1, tak Odborník 2, jak je z jejich pohledu vnímána činnost neziskových organizací, podporující digitalizaci a transparentnost veřejné správy. Z odpovědi Odborníka 2 vyplynulo, že neziskové organizace mají potenciál na to, aby mohly být zapojeny do činnosti podporující transparentnost veřejné správy, a prostor od státu dostávají. Často bývají zapojovány do debat a diskuzí, kde radí či upozorňují na možné změny, například co se týče legislativních otázek. Příkladem je i jejich současný vliv na novelu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Podle respondenta stojí za zmínku, že vedle výše jmenovaných neziskových organizací, které jsou zaměřeny na transparentnost veřejné správy a přístup k informacím, existují také organizace, kterými jsou sbírány informace veřejné správy, data dále zpracovávána k následnému uveřejnění na jednom místě, kde budou využitelná pro koncového uživatele. Jako příklad byla uvedena nezisková organizace Hlídač státu. Odborníkem 1 byla činnost neziskových organizací označena do jisté míry za dobrou zpětnou vazbu. Pokud jsou orgány veřejné správy upozornění či poznámky neziskových organizací vyhodnoceny jako relevantní, může být na základě těchto upozornění ministerská strategie dále upravována nebo může dojít k vylepšení provozního aspektu.

4. 2. 2 Slabé stránky digitalizace s důrazem na oblast transparentnosti

Nedostatečně zveřejňovaná otevřená data

Slabou stránkou digitalizace v kontextu její transparentnosti by mohly být nedostatečně zveřejňovaná otevřená data. Na tento bod bylo již poukázáno v druhé části práce, věnované otevřeným datům. Podle dotazovaného Odborníka 3 je formát open data klíčovým prvkem pro transparentnost. Důležité pro transparentní veřejnou správu je, aby k datům a informacím, kterými veřejná správa disponuje, byl umožněn přístup komukoliv jinému, kdo o tyto data projeví zájem. Nejlépe by tyto data měla být přístupná ihned v internetovém prostředí, anebo na požádání. Nejdůležitější je podle něj, aby byla takováto data státem zveřejňována v podobě a podmínkách, které byly pro tento formát dat určeny, a které jsou již zmíněny v druhé části práce. Podle něj je digitalizace nástrojem státu, kterým lze dosáhnout, aby byla vytvářena open data, kterými pak bude stát disponovat. Problémem, který zde nastává, je, že Národní katalog otevřených dat stále neobsahuje všechny datové sady, které by měly být zveřejněny. Na tento fakt bylo poukazováno v několika hodnotících dokumentech státních i nestátních organizací.

Podle Odborníka 1 se otevřená data, související s transparentností veřejné správy, a jejich zveřejňování postupně zlepšuje. Jako příklad, který na tento posun poukazuje, byl uveden příchod novely, respektive transpozice evropské legislativy, kterou je dodávána nutnost a určitá síla ke zveřejňování otevřených dat. Novinkou, která podle této novely nastane, bude povinnost publikování úředních desek ve formátu otevřených dat. Odborníkem je předpokládáno, že tento krok bude příležitostí, díky které budou otevřená data rozšířována do prostoru a připravena k dalšímu využití a stane se z toho tak velmi silná stránka v oblasti otevřených dat.

Fungování zadávání veřejných zakázek

Slabou stránkou digitalizace je podle Odborníka 2 systém fungování zadávání veřejných zakázek. Podle něj je stát postaven do situace, kdy není schopen efektivně soutěžit IT služby. Důvodem je, že je nucen soutěžit na cenu a tím pádem jsou volena ta nejlevnější řešení, která jsou často nejméně optimální. Veřejné zakázky týkající se digitalizace jsou tedy často soutěženy na úkor kvality. Je zde vidět shoda s Odborníkem 1, kdy je oběma za problém označována rigidita zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. Za zadání veřejné zakázky je považováno uzavření úplatné smlouvy mezi dodavatelem a zadavatelem. Dodavatel je zadavateli podle tohoto zákona nucen poskytnout dodávky, služby nebo stavební práce. Tímto zákonem je též cíleno na transparentnost ve veřejné správě. Podle § 6 odst. 1 musí být zadavatelem při postupu tohoto zákona dodržována zásada transparentnosti a přiměřenosti (Zákon č. 134/2016 Sb.). Podle Odborníka 2 je problémem i to, že je tímto zákonem na veřejnou

správu pohlíženo tak, že chce jednat a priori nečestně a neeticky. Proto podléhají soutěžené projekty digitalizace veřejné správy podle přísných podmínek, kterými je celý proces zpomalován. Řešením by podle Odborníka 1 a Odborníka 2 mohla být liberalizace tohoto zákona.

Finanční a kapacitní ocenění

Slabou stránkou digitalizace veřejné správy je podle Odborníka 1 nedostatečné finanční a kapacitní ocenění. Pokud je podle něj porovnán soukromý sektor se sektorem veřejným, jsou zde patrné rozdíly například ve volnosti peněžních prostředků na strategické a taktické oblasti. Lidský kapitál a především vědomosti jsou koncentrovány především do soukromého sektoru. Problémem, který za tím stojí a úzce s tím souvisí, jsou nevyhovující podmínky práce, zejména finanční ohodnocení ve veřejném sektoru, oproti soukromému sektoru. Od roku 2015 je podle Odborníka 1 situace zlepšována a znalosti a vědomosti jsou do veřejného sektoru navraceny, avšak velmi postupně. Řešením by podle něj mohlo být hledání odborníků se znalostmi uvnitř centrálních orgánů veřejné správy, namísto dosazování odborníků cestou veřejných zakázek nebo cestou outsourcingu. Veřejná správa též nemůže jednat tolik agilně jako komerční sféra. Díky těmto rozdílům je pozorovatelné, že digitalizace je v komerční sféře posouvána mnohem rychleji dopředu, než je tomu ve veřejné správě. To je podle Odborníka 1 opravdu slabou stránkou digitalizace veřejné správy.

Chybějící centrální autorita pro oblast digitalizace veřejné správy

Z programového prohlášení vlády České republiky, jehož finální verze byla schválena 27. června 2018, vyplynulo pro oblast koordinace digitalizace veřejné správy zavedení jedné centrální IT autority pro digitalizaci České republiky. Tato centrální autorita by pak měla být řízena vládním zmocněncem pro IT a digitalizaci, který se bude svou činností zodpovídat přímo premiérovi České republiky (Vláda České republiky, 2018b). Centrální IT autoritou pro digitalizaci státu byla určena RVIS, která se tak stala iniciačním a koordinačním orgánem Vlády České republiky. Její působnost byla vymezena pro oblast reformu veřejné správy, oblast informační společnosti, digitální agendy, eGovernmentu, informačních a komunikačních technologií a zároveň se usnesením Vlády České republiky č. 629 k programu Digitální Česko a návrhu změn Statutu Rady vlády pro informační společnost stala centrálním, koordinačním a řídicím orgánem programu Digitální Česko (Rada vlády pro informační společnost, 2021). Usnesením Vlády České republiky č. 110 ze dne 14. 2. 2018 byl jmenován vládním zmocněncem pro IT a digitalizaci Vladimír Dzurilla (Vláda České republiky, 2018a). Zároveň bylo usnesením vlády České republiky č. 629, ze dne 3. října 2018, uloženo Ministru vnitra,

zajistit prostřednictvím zmocněnce pro IT a digitalizaci a RVIS naplňování cílů stanovených dílčími strategickými dokumenty Digitálního Česka. Ministru vnitra byla též uložena povinnost předkládat vládě, ve spolupráci s vládním zmocněncem pro IT a digitalizaci, prostřednictvím RVIS, zprávu o plnění programu Digitální Česko. Spolu s ministryní pro místní rozvoj a prostřednictvím vládního zmocněnce pro IT a digitalizaci a RVIS by měla být ministrem vnitra prováděna analýza strategických materiálů, týkajících se digitalizace a jejich následné začlenění do implementačních plánů programu Digitálního Česka (Vláda České republiky, 2018c). Z naposledy zmiňovaného usnesení vlády č. 629, lze odvodit, že za naplňování strategických cílů není odpovědný premiérovi ani vládě vládní zmocněnec pro IT a digitalizaci Vladimír Dzurilla, ale odpovědnou osobou je ministr vnitra. Ve statutu RVIS je v článku osm napsáno, že činnost Rady je zabezpečena Sekretariátem Rady, který je organizační součástí Ministerstva vnitra. I z toho tedy vyplývá, že RVIS není samostatným orgánem s dostatečnými řídicími a koordinačními pravomocemi (Vláda České republiky, 2019). Na tento fakt je poukazováno i publikací [Ne]digitální Česko, neboli zprávě o plnění vládních slibů v oblasti digitalizace. Tato publikace byla vytvořena neziskovou organizací Hlídač státu a zájmovým sdružením právnických osob Frank Bold. Byla publikována pod záštitou Rekonstrukce státu, která je sdružující pro dvanáct členských organizací, iniciujících se v oblastech transparentnosti veřejné správy a dobrého vládnutí. K dokumentu [Ne]digitální Česko byl v podcastu Dobrá správa, zveřejňovaném pod záštitou Rekonstrukce státu, vyjádřen názor Michala Bláhy z neziskové organizace Hlídač státu. I jím je za hlavní nedostatek v současné digitalizaci označována chybějící jedna centrální autorita, která by digitalizaci vedla, koordinovala, a měla dostatečné finanční prostředky a pravomoci, se kterými by mohla operovat (Rekonstrukce státu, 2021).

Na tuto slabinu byl dotazován i Odborník 1. Respondent zmínil fungování RVIS a uvedl, že by bylo vhodné, kdyby byl tento útvar více centralizován. Podle něj by existence nového centrálního útvaru, který by byl tvořen kolegiem, složeným z digitálních zmocněnců, kteří by spolu komunikovali na periodické bázi např. týdenní bázi, mohla práce v oblasti digitalizace zrychlit a posunout se dál. Tímto útvarem by ale měla být respektována kladná deviace či vyčlenění z centra dílčího útvaru, který by se vyčlenil například z důvodu použití jiné, dokonce lepší metody. V tomto případě by se měl takovýto centrální útvar poučit a případně novou lepší metodu rozvíjet spolu s vyčleněným útvarem.

Institucionální rozdrobenost

Institucionální rozdrobenost, která velmi úzce souvisí s předchozí slabou stránkou, je Odborníkem 2 spatřována jako velká vada v digitalizaci veřejné správy v České republice. Jako

problémovou vidí potřebu spolupráce více sektorů, která je navíc zatížena spoustou byrokratických úkonů. Zároveň je tato rozdrobenost negativně ovlivněna politickou různorodostí. Podle Odborníka 2 by digitalizace neměla být politickou otázkou, ale měla by se stát otázkou efektivity fungování státu. Digitalizace veřejné správy by měla být plně apolitická a nebyť součástí programů politických stran, protože by dle něho měla být věcí zcela automatickou. Automatickou protože je život občanů přirozeně přesouván více do digitálního prostoru a tomu by měla být přizpůsobena veřejná správa. Zároveň je na tento způsob pohlížena jako na nejefektivnější způsob fungování. Jako možné doporučení bylo uvedeno zavedení centrální agentury, která by dokázala stát, vedle byrokratické veřejné správy, vést v ohledu digitalizace veřejné správy dynamičtěji než samotná veřejná správa.

4. 3 Možnosti digitalizace přispívající ke zvýšení transparentnosti veřejné správy

Na základě názoru dotazovaných odborníků a analýzy dokumentů byly definovány tyto možnosti digitalizace, kterými je přispíváno k větší transparentnosti veřejné správy. Níže vypsané možnosti, které jsou zobrazeny v Tabulce 2 a dále blíže definovány, byly zvoleny z důvodu jejich přínosu do budoucnosti. Některé z těchto možností již v nějaké podobě existují, ale přesto jsou stále rozvíjeny. Dalšími možnostmi jsou pak projekty, na kterých je nyní pracováno, a jsou připravovány k budoucímu spuštění.

Tabulka 2 – Možnosti digitalizace přispívající ke zvýšení transparentnosti veřejné správy

Název	Stav
Projekty digitalizace podporující transparentnost veřejné správy	Fungují, rozvíjí se a připravují se nové.
Design systém	Funguje, další implementace do budoucna.
Portál otevřeného kódu	Připravuje se.
Zapojování místních samospráv do centrálních projektů veřejné správy	Funguje, rozvíjí se.
Prosazování principu open data u informačních systémů veřejné správy	Funguje, rozvíjí se.
E-participace	Funguje, další implementace do budoucna.

Zdroj dat: autor

4. 3. 1 Projekty digitalizace podporující transparentnost veřejné správy

Portál občana je vstupní branou k online službám veřejné správy. Uživatel je vlastníkem svého vlastního účtu, do kterého je přihlášen pomocí osobní identity nebo datové schránky. Uživatelem je Portál občana využívám k žádostem o online služby veřejné správy. Mohou zde být také spravovány osobní doklady uživatele. Uživatel může přes Portál občana posílat i elektronická podání, v případě, že je k jeho účtu připojena datová schránka. V případě, že je k osobnímu účtu připojena datová schránka, může být uživatelem podáváno daňové přiznání nebo naopak žádány výpisy z různých rejstříků veřejné správy (například výpis z rejstříku trestů). Osobní data uživatele, která jsou zobrazena v Portálu občana, jsou bezpečně uložena v informačních systémech veřejné správy. Uživatelem může být vždy při přihlášení ověřeno, jaká osobní data jsou pro danou službu v danou chvíli využívána. Uživatel je tedy vždy plně informován ze strany veřejné správy, a tímto transparentním krokem může být lépe zajištěna důvěra ve veřejnou správu (Portál veřejné správy, 2021a). Smyslem portálu občana jsou tato řešení, která by měla být výhodná jak pro občana, tak pro subjekt veřejné správy:

- Možnost přihlášení prostřednictvím metod, kterými jsou kombinovány vyšší dovednosti elektronicky gramotných občanů, ale také jsou vhodné pro úplné začátečníky.
- Možnost vyřízení požadavků občanů, firem a dalších organizací. Smyslem je poskytnutí služeb jak občanovi, tak podnikateli.
- Propojení s dalšími systémy veřejné správy, poskytující veřejné služby.
- Propojení portálu občana s webovými stránkami veřejných institucí, tak aby docházelo k analyzování dat a optimalizaci obsahu (Černín, Karvánek, 2020, s. 20).

Portál veřejné správy je informační internetová stránka veřejné správy. Uživateli jsou zde poskytnuty veškeré informace o službách veřejné správy. Jsou zde také dostupné formuláře, věstníky, seznamy datových schránek a mnoho dalších služeb. Portálem veřejné správy je uživateli poskytována určitá poradenská služba, protože je zde detailně popsáno, jak a v jakých životních situacích se může uživatel na danou instituci veřejné správy obrátit. Portál občana a Portál veřejné správy jsou spolu propojeny. Zatímco do Portálu veřejné správy uživatel nepotřebuje být přihlášen, k přístupu do Portálu občana potřebuje mít založený osobní účet. Portál občana je tedy transakční částí Portálu veřejné správy (Portál veřejné správy, 2021b).

Portál občana, Portál veřejné správy, nebo Národní katalog otevřených dat, který byl zmiňován v druhé části práce, jsou projekty veřejné správy, kterými je propojována oblast digitalizace a transparentnosti veřejné správy. Odborník 1 byl dotázán, zda se aktuálně

připravuje další projekt veřejné správy, který by stejně jako výše jmenované projekty přinášel propojení digitalizace s transparentností. Jasným produktem, který zde chybí a je nyní v řešení, je Portál podnikatele. Portál podnikatele bude znamenat podporu agend digitalizace a transparentnosti z pohledu právnických osob. Měl by se stát obdobou Portálu občana, pouze s tím rozdílem, že zde budou obsluhovány právnické osoby namísto fyzických osob. Projekt Portál podnikatele je zaštiťován skupinou podnikatelských organizací, jako je Hospodářská komora, Svaz průmyslu, Konfederace zaměstnavatelských svazů, Agrární komora a Asociace malého a středního podnikání. Cílem tohoto portálu je vytvoření jednotného informačního a komunikačního místa pro komunikaci jak se státem, tak i s jiným podnikatelem (Egovernment, 2020). Pro to, aby mohl vzniknout Portál podnikatele, bylo nejprve nutné, aby byl zdokonalen Portál občana. Portál občana je v současné době bezpečný a odpovědně fungující, proto může být připravován Portál podnikatele.

4. 3. 2 Design systém

Za další projekt digitalizace, kterým je přispíváno k větší transparentnosti veřejné správy může být považován Design systém. Design systém je scénář, který je využíván Ministerstvem vnitra k navrhování a vyvíjení webů a digitálních produktů veřejné správy. Jeho hlavním cílem je pomoc při vytváření nových digitálních produktů veřejné správy, a to rychleji, levněji a kvalitněji. Do práce s design systémem jsou zapojeni především designéři, vývojáři a úředníci. Designéry je navrhováno uživatelské rozhraní webových stránek a aplikací pro veřejnou správu, a to podle ucelených komponent a pravidel, které byly určeny tvůrci design systému. Vývojáři jsou vyvíjena navržená řešení, která byla opět navržena tvůrci design systému. Posledním okruhem jsou úředníci, kterými je tvořen obsah a faktické informace dané webové stránky nebo aplikace veřejné správy. Principy design systému jsou v současné době aplikovány v Portálu veřejné správy. Do budoucna by měly být podle design systému upraveny i další webové stránky a portály, které jsou součástí resortu Ministerstva vnitra České republiky (Ministerstvo vnitra České republiky, 2021d). Bočním produktem design systému, kterým je odkazováno na transparentnost, je podle Odborníka 1 definice, kterou jsou poskytnuty kontaktní údaje pro uživatele. Uživatelům jsou tedy poskytnuty informace o tom, kde má co nalézt a koho má případně kontaktovat v případě problému s fungováním. To podle něho nebylo dříve samozřejmostí a značí to jistý posun, který v transparentnosti pomůže.

4. 3. 3 Portál otevřeného kódu

Nejaktuálnějším projektem, na který může být pohlíženo jako na možnost digitalizace přispívající k transparentnosti veřejné správy, je opětovné rozběhnutí Portálu otevřeného kódu.

Tento projekt je nyní v otevřené přípravné fázi. Cílem Portálu otevřeného kódu je, aby byla veřejnou správou vyvíjena řešení v otevřeném kódu. Důvodem je podobnost nebo identičnost většiny agend úřadů veřejné správy. Fungováním úřadů pomocí otevřeného kódu by bylo ušetřeno mnoho času a peněz, protože otevřený kód by byl jednoduše mezi úřady sdílen. Úřady pak nemusejí být programovány věci, které už byly jednou naprogramovány někým jiným. Ke sdílení otevřeného kódu je dlouhodobě používána technologie, která se nazývá Git. Ministerstvem vnitra je využíván nástroj pojmenovaný Gitlab. Na tomto nástroji je poté vytvořena webová stránka code.gov.cz. Na tomto odkaze je otevřený kód přístupný ke sdílení, připomínkování a případně dostupný pro soukromý sektor. Soukromým sektorem může být pak otevřený kód volně využíván a na jeho vlastní náklady i dále vyvíjen. Odborem Egovernmentu je v otevřeném kódu spatřována veliká budoucnost. Výhoda spatřována právě v otevřenosti široké veřejnosti. Podle Odborníka 2 by informační systémy, které byly vyvinuty veřejnou správou a které jsou placeny z financí od daňových poplatníků, měly patřit všem. Proto je otevřený kód přístupný přes elektronickou identitu, kterou může být buď bankovní identita, nebo elektronická občanka. Po přihlášení je občanovi umožněno dělat s kódem, co sám uzná za vhodné. Portál otevřeného kódu je tedy podle Odborníka 2 považován na největší aktivitu, na které je aktuálně pracováno a kterou je přispíváno k větší transparentnosti veřejné správy.

4. 3. 4 Zapojování místních samospráv do centrálních projektů veřejné správy

Podle druhého čísla magazínu Egovernment z roku 2019 je základním předpokladem, kterým je cíleno na úspěšnou elektronizaci veřejné správy, zapojení místních samospráv. Obce jsou tímto zapojovány do centrálních projektů digitalizace veřejné správy. Mezi tyto centrální projekty mohou být zařazeny Portál občana, Portál veřejné správy a Národní bod pro identifikaci a autentizaci (Musil, 2019, s. 28). NIA (Národní bod pro identifikaci a autentizaci) je zřízen na základě zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci. NIA je nástrojem, kterým je zabezpečována a ověřována totožnost uživatele online služeb veřejné správy. Totožnost uživatele je požadována pro informovanost poskytovatele veřejné služby. Jednou z možností sloužící k prokázání totožnosti, je použití občanského průkazu s čipem (Portál národního bodu pro identifikaci a autentizaci, 2021). Obce mohou být na centrální úroveň digitalizace zapojeny připojením svých vlastních portálů k centrálnímu projektu veřejné správy. Jako příklad může být uvedeno připojení portálu obce k NIA. Cílem portálu obce je primárně pasivní poskytnutí informací k různým životním událostem občanovi, a následné nasměrování občana k úplnému či částečnému řešení této situace online formou. Z části by též portálem obce mohla být nahrazena osobní či poštovní komunikace (Musil, 2019, s. 28). Mezi základní služby,

keré by byly portálem obce poskytovány, patří rychlé peněžní úhrady a následná kontrola transakcí, elektronické podání žádostí, zobrazení smluv s obcí, agendy pro firmy se sídlem v obci, aktuality z dění v obci a mnoho dalších služeb (Černín, Karvánek, 2020, s. 21)

4. 3. 5 Prosazování principu open data u informačních systémů veřejné správy

Informační systémy veřejné správy (dále jen ISVS) jsou takové informační systémy, které slouží pro výkon veřejné správy. Rozvoj, výstavba a metodické řízení ISVS jsou zajišťovány Ministerstvem vnitra České republiky. ISVS jsou upraveny i legislativní cestou a to zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy (Ministerstvo vnitra České republiky, 2021c). Tímto zákonem jsou upravována práva a povinnosti správců informačních systémů veřejné správy. Dále jsou jím upravovány práva a povinnosti subjektů, které se podílejí na tvorbě, užívání, rozvoji a správě provozu ISVS. Informačním systémem je poskytována informační činnost, kterou se rozumí činnost poskytování informací, vyhodnocování a ukládání dat, předávání a zpřístupňování dat veřejné správy a mnoho dalších dílčích činností (Zákon č. 365/2000 Sb.). Nově vytvořené ISVS by měly být kvalitní a transparentní, zároveň by měly sloužit jako dobrý nástroj pro výkon veřejné správy. Data a informace, která jsou obsažena v ISVS, by měla být přístupná v otevřeném a strojově čitelném formátu tak, aby byla umožněna šance dalšího nakládání s nimi. To je důležitým bodem nejen pro efektivní fungování veřejné správy, ale i pro princip transparentnosti veřejné správy. ISVS mohou být data publikována jako otevřená data, a to podle podmínek zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v Národním katalogu otevřených dat (Odbor hlavního architekta eGovernmentu, 2021).

Podle Odborníka 1 je cílem, aby byly ISVS, které jsou nově tvořeny nebo částečně upravovány, dostatečně otevřené občanovi jako uživateli. Je zde tedy ze strany orgánů veřejné správy kladen důraz na povinnost informačních systémů o sobě informovat. Těmito systémy by měly být poskytovány informace o jejich činnosti a funkčnosti. Praktickým příkladem je výše zmiňovaný Portál občana, který, jak již bylo řečeno, informuje uživatele o tom, s jakými daty je momentálně nakládáno a z jakých digitálních služeb veřejné správy jsou tyto data čerpána. Tento cíl tedy není samostatným projektem, ale celým principem transparentnosti veřejné správy a následně středem zájmu veřejné správy, kterou je tento princip kontrolován.

4. 3. 6 E-participace

Dalším možností, která je ze strany Odborníka 1 spatřována, je doména e-participace. „Do e-participace spadají veškeré procesy zapojující občany do veřejných rozhodovacích procesů pomocí ICT nad rámec elektronických voleb, které jsou samy o sobě součástí e-

participace (Pekárek, 2008).“ Podle Odborníka 1 je transparentnost státní správy zvládnuta velmi dobře. Může být řízena, doporučována a diskutována. Bylo by ale potřebné, kdyby byla lépe sladěna státní správa se samosprávou. V samosprávách je viděn velký krok vpřed ve smyslu transparentnosti při e-participaci. V případě samospráv je tato myšlenka propojena například s projekty Smart cities. Uživatelé, tedy občané, jsou tak více zapojováni do rozhodování o dění v obci. Odborník 1 by byl rád, kdyby tento způsob e-participace byl přenesen z fungování samospráv do fungování státní správy. Tímto krokem by byla veřejná správa posunuta k větší transparentnosti, protože by bylo možné vidět, co je ze strany uživatelů požadováno a zároveň jak je s jejich názory a hlasy dále nakládáno. Tento komplexní krok bude však realizovatelný ve výhledu pěti a více let.

4. 3. 7 Shrnutí silných, slabých stránek a možností digitalizace v oblasti transparentnosti

První zmiňovanou silnou stránkou je zákon č.12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů. Klíčovou změnou, která je tímto zákonem přinesena, je vznik práva občanů na poskytnutí elektronických služeb ze strany veřejné správy a také vznik práva na informace související s poskytováním těchto elektronických služeb veřejnou správou. V návaznosti na tento zákon bude k 1. 2. 2022 započata účinnost zákona č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci, a kterým bude více cíleno na prvky transparentnosti veřejné správy. Spolu se zákonem č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů vzniká Katalog služeb veřejné správy, sloužící jako evidenční prostředek služeb veřejné správy. Česká republika má ve srovnání s Evropou efektivní nástroje pro digitalizaci veřejné správy. Poukázáno je na tento fakt i statistikami, sledující počty transakcí na základních registrech a datových schránkách, na které je dotazovanými odborníky pohlíženo jako na základní stavební prvky pro další úspěšnou digitalizaci veřejné správy. Základními registry je rovněž zaručeno propojení dat mezi jednotlivými institucemi veřejné správy a usnadnění přístupu k potřebným informacím. Na sledování procesu digitalizace veřejné správy v České republice se podílejí i neziskové organizace. Neziskovými organizacemi je dohlíženo na to, aby byl ze strany státu a veřejné správy umožňován co nejrozsáhlejší a zároveň nejsnazší přístup k informacím pro občany. Též mohou být neziskové organizace brány, a to i ze strany institucí veřejné správy, jako poradní orgány, kterými je upozorňováno na možné nedostatky.

První slabou stránkou digitalizace s důrazem na transparentnost veřejné správy jsou nedostatečně zveřejňovaná otevřená data. Samotná otevřená data jsou důležitou součástí

přístupu k informacím, která je naplňována pomocí digitalizace. Otevřená data, publikovaná veřejnou správou, jsou zpřístupněna a určena pro využívání další stranou, kterou může být další instituce nebo občan. V České republice vyvstává problém s nedostatečným zveřejňováním informací ve formátu otevřených dat. Dotazovanými odborníky je tento problém označen jako řešitelný a tudíž dočasný. Příkladem může být zavedení povinnosti zveřejňovat úřední desky jako otevřená data. Zadávání veřejných zakázek je v České republice upraveno zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, který zakládá zásadu transparentnosti při postupu zadávání veřejných zakázek zadavatelem, kterým je veřejná správa. Ta je zákonem o zadávání veřejných zakázek limitována tím, že je nucena soutěžit méně optimální řešení pro digitalizaci veřejné správy. Dotazovanými odborníky na digitalizaci veřejné správy je v tomto případě namítána přílišná rigidita tohoto zákona. Další slabou stránkou, která ne přímo souvisí s transparentností, ale dotazovanými odborníky je zdůrazněna, a proto je pro rozšíření kontextu uváděna, je nedostatečné kapacitní a finanční ocenění ve veřejné správě. Odborná kapacita je v důsledku nedostatečného finančního ohodnocení koncentrována spíše do soukromého sektoru. Celý proces digitalizace veřejné správy je touto slabinou zpomalován, a neprobíhá tak dynamicky jako v soukromém sektoru. Chybějící centrální autorita pro oblast digitalizace veřejné správy a institucionální rozdrobenost jsou dvě úzce propojené slabé stránky, které stejně jako předchozí slabá stránka ne přímo souvisí s transparentností, ale jsou dotazovanými odborníky zdůrazňovány, a proto pro širší kontext uváděny. Chybějící jednou autoritou, kterou by byla digitalizace řízena, a spoluprací napříč rozdrobenými institucemi veřejné správy, která je zatížena spoustou byrokratických úkonů, je digitalizace veřejné správy též zpomalována.

Portál občana, Portál veřejné správy, Národní katalog otevřených dat a připravovaný Portál podnikatele, to všechno jsou projekty digitalizace veřejné správy, které přispívají k transparentnosti veřejné správy. Jejich hlavním cílem je shromažďování dat a informací přehledně na jednom místě k dalšímu využití. Dalšími projekty digitalizace, které budou též významnými pro transparentnost veřejné správy, jsou fungující a dále se rozvíjející Design systém a v současné době připravovaný Portál otevřeného kódu. Design systémem je cíleno na jednotnost při formátování a upravování webových stránek veřejné správy, tak aby byly tyto weby co nejvíce přehledné a zároveň zde uživatelé našli důležité základní informace, jako jsou například kontaktní údaje. Portál otevřeného kódu se má stát místem, kde bude možné nalézt, rozvíjet a sdílet otevřený kód. Otevřený kód bude na tomto místě přístupný jak dalším institucím veřejné správy, tak soukromému sektoru a občanům po přihlášení přes elektronickou identitu. Zapojování místních samospráv do centrálních projektů veřejné správy může být naplňováno právě pomocí přidružení jejich portálů k jednomu z výše uvedených veřejných

portálů, jako je Portál občana a Portál veřejné správy. Tím dochází k informování občana nebo k řešení nejrůznějších životních událostí online formou na jednom místě. Prosazování principu open data u informačních systémů veřejné správy je důležitým krokem, kterým je přispíváno k větší transparentnosti. Díky tomu je kladem větší důraz na to, aby informační systémy veřejné správy poskytovaly informace o svém fungování pro uživatele daného systému, a to ve formátu otevřených dat v Národním katalogu otevřených dat nebo přímo na daném portálu po přihlášení uživatele. Uživateli je díky tomu dána jistota, kde a jak jsou jeho osobní data v danou chvíli využívána pro účely služeb veřejné správy. Myšlenka e-participace vychází z principu participace, neboli zapojování občanů do rozhodovacích procesů, a přenáší tuto myšlenku do online prostředí. Zároveň je cíleno na to, aby byl tento komplexní krok, aktuálně fungující na úrovni samospráv, přenesen ve výhledu pěti a více let na úroveň státní správy.

ZÁVĚR

V první části práce byly vymezeny počátky digitalizace veřejné správy v České republice. Dále byl popsán aktuální stav digitalizace veřejné správy, především z hlediska postavení České republiky v hodnocení digitalizace ve srovnání s evropskými státy. Současně byly představeny cíle digitalizace, které byly zastřešeny především strategickou koncepcí Digitální Česko. V závěru této části byly definovány současné výhody a nevýhody, které s sebou digitalizace přináší. Následně byl přiblížen princip transparentnosti a jeho význam pro veřejnou správu. Digitalizace v kontextu veřejné správy byla popsána zejména na základě analýzy strategické koncepce Smart Administration, Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020, a Digitálního Česka. Byla také zmíněna otevřená data, která jsou klíčovým prvkem pro transparentnost veřejné správy. Za výzkumnou metodu byl zvolen kvalitativní výzkum, pomocí kterého byl naplněn cíl této práce, a to analýza digitalizace veřejné správy v kontextu její transparentnosti. Kvalitativní výzkum byl proveden formou analýzy dokumentů, mezi které patřily dílčí koncepce strategie Digitální Česko, dokument [Ne]digitální Česko, zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, magazínu eGovernment, a usnesení Vlády České republiky. Výstupy získané analýzou těchto dokumentů byly doplněny poznatky z polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe. Pomocí kvalitativního výzkumu byly vymezeny hlavní silné a slabé stránky digitalizace v kontextu její transparentnosti. Na tomto základě byly definovány možnosti, kterými může digitalizace přispívat ke zvýšení transparentnosti veřejné správy, jako je například prosazování principu open data a ISVS, projekty digitalizace podporující transparentnost veřejné správy či zapojení místních samospráv do centrálních projektů veřejné správy. V závěrečné části práce byly tyto poznatky následně shrnuty.

POUŽITÁ LITERATURA

BOKŠA, Michal, Jiřina BOKŠOVÁ, Josef HORÁK, Karel PAVLICA, Jiří STROUHAL a Stanislav ŠAROCH. *Digitální Česko v digitální Evropě*. Mladá Boleslav: Škoda Auto Vysoká škola, [2019]. ISBN 978-80-87042-75-5.

COUNCIL OF EUROPE. Recommendation CM/Rec(2007)7 of the Committee of Ministers to member states on good administration. *Council of Europe* [online]. 2007 [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/cmrec-2007-7-of-the-cm-to-ms-on-goodadministration/16809f007c>

ČERNÍN, Karel. *Principy dobré správy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598300-8.

ČESKÁ POŠTA, S. P. Datové schránky: Statistiky. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Datové schránky* [online]. 2019, 31.10.2021 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/statistiky>

ČESKO. Zákon č. 106/1999 Sb. ze dne 11. května 1999: Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 39, 106/1999 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>.

ČESKO. Zákon č. 365/2000 Sb. ze dne 14. září 2000: Zákon o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 99. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-365>.

ČESKO. Nařízení vlády č. 425/2016 Sb. ze dne 14. prosince 2016: Nařízení vlády o seznamu informací zveřejňovaných jako otevřená data. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 173, 425/2016 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-425>.

ČESKO. Zákon č. 12/2020 Sb. ze dne 11. prosince 2019: Zákon o právu na digitální služby a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2020, částka 5, 12/2020 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-12>.

Digitální Česko: Základní informace o programu [online]. 2021 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: www.digitalnicesko.cz.

ČESKO. Zákon č. 134/2016 Sb.: Zákon o zadávání veřejných zakázek ze dne 19. dubna 2016. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2016, částka 51, 134/2016 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-134>

EVROPSKÁ KOMISE. Index digitální ekonomiky a společnosti (DESI) 2020: Česko. *Evropská komise: Formování digitální budoucnosti Evropy* [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/DESI2020-CZECHIA-lang.pdf>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. Všudyprítomný jednotný digitální trh. *Evropský parlament: Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/43/vsudypritomny-jednotny-digitalni-trh>.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN isbn80-7367-040-2.

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.

HENDRYCH, Lukáš. Česko může doplatit na pomalou digitalizaci veřejné správy, varuje Komise. *Euroaktiv.cz: Články* [online]. 4. 6. 2020 [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://euroaktiv.cz/section/digitalni-agenda/news/cesko-muze-doplatit-na-pomalou-digitalizaciveřejnespravy-varuje-komise/>.

CHOCHOLATÝ, Drahomír. Úvod do otevřených dat. *Egovernment: elektronizace veřejné správy*. Praha: infocom, s.r.o, Na Zatlance, 2008-, 2020(1), 42-46. ISSN 1801-9420.

KÁŇA, Pavel a Petra KALOUSKOVÁ. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1.

KARVÁNEK, Bc. Michal a Jiří ČERNÍN. Smysl a budoucnost obecních portálů. *Egovernment: elektronizace veřejné správy*. Praha: infocom, s. r. o Na Zatlance, 2008-, 2020(1), 20-21. ISSN 1801-9420.

Kolektiv autorů ICZ. Bezpečná práce mimo kancelář nejen ve veřejné správě. *Egovernment: elektronizace veřejné správy*. Praha: infocom, s. r. o Na Zatlance, 2008-, 2020(1), 36-37. ISSN 1801-9420.

KOLMAN, Petr. Stručně k principu transparentnosti veřejné správy. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1994-, 2012(1-2), 39-41. ISSN 1210-6348.

KOLMAN, Petr. Transparentnost veřejné správy: Materiální racionalita vs. Formální pojetí práva aneb Jde o opatření obecné povahy? *Ministerstvo vnitra* [online]. 2013 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Spravni_pravo_1-13w_kolman%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Spravni_pravo_1-13w_kolman%20(3).pdf).

LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. 2. aktualizované vydání. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

MATES, Pavel a Vladimír SMEJKAL. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-36-6

MATULA, Miloš. *Proměny funkce veřejné správy*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0686-9.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. Digitalizace. *PortálDigi: DigiSlovník* [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://portaldigi.cz/digislovník/digitalizace/>.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČESKÉ REPUBLIKY. Digitální ekonomika a společnost. *Digitální Česko* [online]. 2021, 20. 9. 2018 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: https://www.digitalnicesko.cz/wp-content/uploads/2019/04/03_Program-Digit%C3%A1ln%C3%AD-%C4%8Cesko_Digit%C3%A1ln%C3%AD-ekonomikaaspole%C4%8Dnost.pdf.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Úvod. *Národní architektonický plán: Architektura eGovernmentu ČR* [online]. 2021a [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: https://archi.gov.cz/nap_dokument:uvod

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Působnost ministerstva. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021b [cit. 2021- 4- 25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/pusobnost-ministerstva.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Informační koncepce České republiky. *Digitální Česko* [online]. 2021, 20. 9. 2018 [cit. 2021- 02- 03]. Dostupné z: https://www.digitalnicesko.cz/wp-content/uploads/2019/04/03_Program-Digit%C3%A1ln%C3%AD-%C4%8Cesko_Informa%C4%8Dn%C3%AD-koncepce%C4%8CR.pdf.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Informační systémy veřejné správy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021c [cit. 2021-4-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informacni-systemy-verejne-spravy.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Metodika detailního popisu služby VS. *Katalog služeb VS* [online]. 20. 8. 2020 [cit. 2021- 04- 19]. Dostupné z: <https://pma3.gov.cz/uploads/doc/metodika-detailniho-popisu.pdf>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Otevírání dat veřejné správy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021- 04- 15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/otevirani-dat-verejne-spravy.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. O design systému. *Design systém Gov.cz* [online]. 2021d [cit. 2021-11-03]. Dostupné z: <https://designsystem.gov.cz/#/zaciname/o-design-systemu>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Strategie realizace Smart Administration 2007-2015: Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby. *Databáze strategií: Portál strategických dokumentů v ČR* [online]. 13. 10. 2010 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/sa_strategiesmartadministration_2007_2015_v2_1.pdf.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Listopad 2016 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Strategicky_ramec_rozvoje_VS_CR_pro_obdobi_20142020_-_aktualizace_k_listopadu_2016%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Strategicky_ramec_rozvoje_VS_CR_pro_obdobi_20142020_-_aktualizace_k_listopadu_2016%20(2).pdf).

MUSIL, Mgr. Tomáš. Portály místních samospráv a poskytování personalizovaných služeb klientům veřejné správy. *Egovernment: elektronizace veřejné správy*. Praha: infocom, s. r. o Na Zatlance, 2008-, 2019(2), 28-31. ISSN 1801-9420.

NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. Souhrnná zpráva o digitalizaci veřejné správy v ČR. *Nejvyšší kontrolní úřad* [online]. 27. 11. 2019 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/ostatni-publikace/zprava-o-digitalizaciverejne-spravy.pdf>.

ODBOR HLAVNÍHO ARCHITEKTA EGOVERNMENTU. Strukturovaná data v ISVS, datové fondy a jejich sdílení. *Architektura eGovernmentu ČR* [online]. 2021 [cit. 2021-4-25]. Dostupné z: https://archi.gov.cz/uvod_klicove_oblasti#data.

ODBOR STRATEGICKÉHO ROZVOJE A KOORDINACE VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Úřad 21. století: Vize a současné trendy* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2020 [cit. 20210415]. ISBN 978-80-7616-065-1. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/>.

OTEVŘENÁ DATA. *Otevřená data: Co to jsou otevřená data* [online]. 3. 6. 2020 [cit. 20210415]. Dostupné z: <https://opendata.gov.cz/informace:start>.

OTEVŘENÁ SPOLEČNOST. *Otevřená společnost: Chceme stát na vaší straně* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.otevrenaspolecnost.cz/>.

OTEVŘENÁ SPOLEČNOST. Otevřeno x Zavřeno 2017. *Otevřená společnost: Chceme stát na vaší straně* [online]. 2017 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://oz.otevrenaspolecnost.cz/#v erejnost>.

PAVLÍK, Marek, Karel ŠIMKA, Josef POSTRÁNECKÝ a Richard POMAHAČ. *Moderní veřejná správa: zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-048-9.

PEKÁREK, Aleš. E-participace a její současný stav v české praxi. *Ikaros* [online]. 2008, ročník 12, číslo 4 [cit. 2021-11-03]. urn:nbn:cz:ik-12767. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/12767>

PEPAJ, Islam. *The Role of the Principle of Transparency and Accountability in Public Administration* [online]. 2018 [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/229465497.pdf>. Law Faculty, Prishtina University. Vedoucí práce Murat Jashari.

POMAHAČ, Richard. *Veřejná správa*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-447-6.

Portál národního bodu pro identifikaci a autentizaci (NIA). *Eidentita.cz: klíč k elektronickým službám* [online]. Správa základních registrů, 2021 [cit. 2021-8-11]. Dostupné z: <https://info.eidentita.cz/portal/>

Portál občana. *Portál veřejné správy* [online]. 2021a [cit. 2021-4-25]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/caste-dotazy/portal-obcana>.

Portál veřejné správy. *Portál veřejné správy* [online]. 2021b [cit. 2021-4-25]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/caste-dotazy/portal-verejne-spravy/co-je-portal-verejne-spravy#faq-a92660>.

RADA EVROPSKÉ UNIE. Doporučení rady k národnímu programu reforem Česka na rok 2020 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Česka z roku 2020. *Evropská komise* [online]. 20. 5. 2020 [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-csr-comm-recommendation-czechia_cs.pdf.

RADA VLÁDY PRO INFORMAČNÍ SPOLEČNOST. Rada vlády pro informační společnost. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 1. 4. 2021 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost.aspx>.

REDAKCE ISVS.CZ. Jaký je stav digitalizace veřejné správy v České republice? *ISVS.CZ: Zpravodajství a služby z oblasti ISVS a eGovernmentu* [online]. 16. 2. 2021 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.isvs.cz/jaky-je-stav-digitalizace-verejne-spravy-v-ceske-republice/>

REKONSTRUKCE STÁTU. O nás. *Rekonstrukce státu* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/o-nas>.

REKONSTRUKCE STÁTU. Témata. *Rekonstrukce státu* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/temata>.

REKONSTRUKCE STÁTU. [Ne]digitální Česko: Zpráva o plnění vládních slibů v oblasti digitalizace. *Rekonstrukce státu* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: https://www.rekonstrukcestatu.cz/download/3nQoIg/nedigitalni_cesko.pdf.

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. Dostupnost základních registrů. *Správa základních registrů* [online]. 2021, 5. 11. 2021 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://szrcr.cz/cs/sluzby/dostupnost>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Co děláme. *Transparency International* [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/co-delame/>.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Priority a témata české pobočky Transparency International 2020/2021. *Transparency International: Česká republika* [online]. 20. 7. 2020 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/priority-a-temata-ceskepobockytransparency-international-2020-2021/>.

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ. Projekt Základní registry byl 1. 7. 2012 spuštěn. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [online]. 2012 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/projekt-zakladni-registry-byl-1-7-2012-spusten/ds-1951/archiv=0>

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Česko v digitální Evropě. *Digitální Česko* [online]. 2021, 20. 9. 2018 [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: https://www.digitalnicesko.cz/wpcontent/uploads/2019/04/03_Program-Digit%C3%A1ln%C3%AD-%C4%8Cesko_%C4%8Cesko-v-digit%C3%A1ln%C3%AD-Evrop%C4%9B.pdf.

Ústava ČR, Listina základních práv a svobod: Parlament, volby, ústavní soud, ombudsman, ministerstva, antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů. ÚZ. Ostrava: Nakladatelství Sagit, 2019. ISBN 978-80-7488-343-9.

VEBER, Jaromír. *Digitalizace ekonomiky a společnosti: výhody, rizika, příležitosti.* Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-554-4.

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. Transparentnost jako nástroj k potlačení korupce. *Ombudsman: Veřejný ochránce práv* [online]. 29. 11. 2009 [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/transparentnost-jako-nastroj-k-potlaceni-korupce/>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Usnesení vlády České republiky č. 110: k návrhu změn Statutu Rady vlády pro informační společnost a jmenování vládního zmocněnce pro informační technologie a digitalizaci. *Portál aplikace ODok* [online]. 2018a [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAAW5GFLEE>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Programové prohlášení vlády: Koordinace digitalizace. *Vláda České republiky* [online]. 2018b [cit. 2021- 04- 19]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/#Digitalni_Cesko.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Usnesení vlády České republiky č. 629. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2018c [cit. 2021- 04- 19]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Usneseni_Vlady_CR_c_6292018__Digitalni_Cesko%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Usneseni_Vlady_CR_c_6292018__Digitalni_Cesko%20(1).pdf).

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Statut Rady vlády pro informační společnost. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 15. 11. 2019 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Statut_RVIS_-_20191209.pdf.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Statut Rady vlády pro informační společnost. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 15. 11. 2019 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: file:///C:/Users/Tereza%20Beranov%C3%A1/Downloads/Statut_RVIS_-_20191209.pdf.

PŘÍLOHY

Příloha A <i>Otázky, pokládané odborníkovi z praxe na digitalizaci veřejné správy (v textu označeni jako Odborník 1 a Odborník 2)</i>61
Příloha B <i>Otázky, pokládané odborníkovi z praxe na transparentnost veřejné správy (v textu označen jako Odborník 3)</i>	63

Příloha A *Otázky, pokládané odborníkům z praxe na digitalizaci veřejné správy (v textu označeni jako Odborník 1 a Odborník 2)*

1. Podle DESI indexu i podle hodnocení odborníků, které je zmíněno v publikaci Digitální Česko v digitální Evropě, Česká republika v procesu digitalizace za ostatními evropskými státy výrazně zaostává (podle DESI indexu se umístila až na 22. místě z 28). **Co jsou podle Vás stěžejní cíle českého eGovernmentu, které by posunuly Českou republiku na lepší pozici v hodnocení digitalizace veřejné správy na evropské úrovni?**
2. **Co je podle Vás silnou stránkou digitalizace veřejné správy s důrazem na transparentnost ve veřejné správy v České republice?**
3. Začátkem roku 2020 vešel v platnost zákon o právu na digitální služby a s tím i úkol vytvořit Katalog služeb. **Jakým způsobem tyto kroky ovlivnily digitalizaci veřejné správy v České republice?**
4. **Co je podle Vás slabou stránkou digitalizace veřejné správy s důrazem na transparentnost veřejné správy v České republice a jak by bylo případně možné tuto slabou stránku odstranit?**
5. Ve zprávě o plnění vládních slibů v oblasti digitalizace [Ne]digitální Česko je poměrně výrazně označována za hlavní nedostatek v současné digitalizaci chybějící jedna centrální autorita, která by digitalizaci vedla, koordinovala, a měla dostatečné finanční prostředky a pravomoci, se kterými by mohla operovat. **Je to podle Vás také slabina české digitalizace, nebo Vás napadá jiné výraznější slabé místo?**
6. Národní katalog otevřených dat, Portál občana, Portál veřejné správy, a další. To jsou všechno projekty veřejné správy, které jsou společné jak pro digitalizaci veřejné správy, tak pro transparentnost veřejné správy. **Napadá Vás nějaký další projekt, na kterém se aktuálně pracuje a bude přinášet stejné spojení digitalizace a transparentnosti veřejné správy?**
7. Ministerstvo vnitra či jiné orgány veřejné správy vypracovávají strategické koncepce jako je Digitální Česko nebo Strategický rámec rozvoje veřejné správy české republiky pro období 2014 – 2020, ve kterých je často, ale okrajově zmiňováno, že digitalizací veřejné správy má být podpořena i transparentnost veřejné správy, která je základním principem dobře fungující veřejné správy. **Bylo by podle Vás řešením, kdyby byla vytvořena koncepce či projekt se zaměřením přímo na tuto problematiku?**
8. V České republice se tématu digitalizace veřejné správy věnují i neziskové organizace jako je Otevřená společnost, Hlídač státu a Rekonstrukce státu. Právě Rekonstrukce

státu vypracovala dokument [Ne]digitální Česko, který je reakcí na koncepci Digitální Česko a velmi podrobně hodnotí, jak si vede Česká republika v procesu digitalizace. Zároveň to jsou velmi často neziskové organizace, které upozorňují, ať už ze své iniciativy nebo v tomto ohledu zastupují názor občana, na možné nedostatky v digitalizaci veřejné správy. **Jak vnímáte Vy činnost neziskovým organizací v procesu digitalizace, a jsou pro Vás, jejich upozornění do jisté míry směrodatná, jakou cestou by se měla digitalizace posouvat a na jaké nedostatky se případně zaměřit?**

Příloha B *Otázky, pokládané odborníkovi z praxe na transparentnost veřejné správy (v textu označen jako Odborník 3)*

1. **Co je podle Vás charakteristické a klíčové pro transparentní veřejnou správu?**
2. V České republice funguje Národní katalog otevřených dat pro zveřejňování datových sad veřejné správy. V dokumentech jako je Strategický rámec rozvoje veřejné správy české republiky pro období 2014 – 2020 nebo (Ne)digitální Česko je často zmiňován princip otevřených dat. **Jak vnímáte důležitost otevřených dat pro transparentnost?**
3. Dle Strategického rámce rozvoje veřejné správy české republiky pro období 2014 – 2020 nebo na základě zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, bývají jako nástroje zvyšování transparentnosti uváděny tyto:
 - a) prosazování principu open data
 - b) pomocí nástrojů eGovernmentu
 - c) právem na informace, tedy legislativní úpravou**Jaké další byste uvedl vy?**
4. Ministerstvo vnitra či jiné orgány veřejné správy vypracovávají strategické koncepce jako je Digitální Česko či Strategický rámec rozvoje veřejné správy české republiky pro období 2014 – 2020, ve kterých je často, ale okrajově zmiňována transparentnost veřejné správy, která má být podpořena digitalizací veřejné správy. **Bylo by podle Vás řešením, kdyby byla vytvořena koncepce či projekt se zaměřením přímo na tuto problematiku?**
5. Tématu transparentnosti veřejné správy se vedle Transparency International věnují i další neziskové organizace jako je Otevřená společnost či Rekonstrukce státu. **Jak vnímáte angažovanost neziskových organizací v procesu transparentnosti veřejné správy? Měla by být jejich iniciativa a upozornění na problematiku (např. návrhy Rekonstrukce státu na novelu zákona o svobodném přístupu k informacím) ze strany státu a veřejné správy více vyslyšena?**